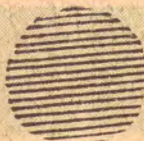

нумары: ПЛЕНУМ ГП БГКТ ЧЫТАЛЬНІЦКІ КОНКУРС Widzisz, mała..!

Ніва

ОРГАН ГАЛОЎНАГА ПРАЎЛЕННЯ БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

№ 44 (505) | ГОД X | 31 КАСТРЫЧНІКА 1965 г. | ЦАНА 60 гр.

УВАГА ПРАЦАЎНІКІ ПОШТЫ І РУХУ У НАСТУПНЫМ НУМАРЫ АБ'ЯВІМ ДЛЯ ВАС АТРАКЦЫЙНЫ КОНКУРС.

На магіле Героя Савецкага Саюза Рыгора Кунавіна і яго сябраў у Герасімавічах, Дуброўскага павета.

Фота Ул. Паўлючук

Новыя вершы

МІХАСЬ МАШАРА

Ля брацкіх могілак

Ці то раніцай роснай,
ці кладўцца як спаць.
Тут вясковыя сосны
і без ветру шумяць.

Тут між сосен і дзюнаў,
пад гранітам у рад,
многа мужных і юных
пахавана салдат.

У цяжкую хвіліну
палеглі яны тут.
Толькі ўдзячнай Айчыны
грагрымеў ім салют.

І каб спалі спакойна,
каб трывогі не сніць:
з бронзы выліты воін
з аўтаматам стаіць.

Людзі працы, над морам,
набіраючы сіл:
носяць кветкі і горач
да салдацкіх магіл.

Дубалты, 27.6.65 г.

ГАСПАДАР НА ПЕРШЫМ МЕСЦЫ

Для Беласточчыны добрае развіццё сельскай гаспадаркі мае падставовае значэнне. Аб сіле беластоцкай эканомікі рашае не горад але вёска, не прамысловасць але зямля. У нас гаспадар на першым месцы!

Вядома, што на ўрадлівасць нашых палёў маюць істотны ўплыў — меліярацыя, электрыфікацыя, разбудова сістэмы агранамічных і тэхнічных паслуг, новыя школы, дарогі, асяродкі здароўя і т.п. Аднак як ніяк але найбольшую рацыю мае той, хто лічыць, што нашаму гаспадару патрэбны перад усім адпаведныя будынкі — хлявы, гумны-клуні. Без іх цяжка гаварыць аб будучыні.

Каб адпаведна пабудавацца патрэбны не абы-якія грошы. А грошы — не каменні, не валяюцца яны на палявых сцежках-дарожках. Гаспадар патрабуе салідная падмогі ад дзяржаўных улад, словам, патрабуе ён крэдыту.

Сёлета выдаткавана 187 мільёнаў злотых крэдыту — у два разы больш, чым у 1958 годзе, сем год таму назад.

Многа гэта ці мала?

Напрыклад, у 1964 годзе ў Сакольскім павеце гаспадары прасілі сельскагаспадарчы банк, каб даў ім крэдыту каля дзесяці мільёнаў злотых але дасталі яны ўсяго раптам тры з паловаю мільёна. Найляпей пастаралася для сваіх гаспадароў сямяцкая павятовая рада, якая амаль усім здабыла патрэбныя крэдыты. Здабыла іх коштам іншых паветаў, якія не праявілі належнай энергічнасці ў гэтай справе.

Сёлетні амаль двухсотмільёнавы крэдыт, хаця і большы на трыццаць мільёнаў зл. чым у 1964 г., аднак не задаволіць

ПРА НАЙБОЛЬШУЮ РАЦЫЮ

нават і палавіны патрабуючых гаспадароў. Не зайздрошчу дырэктару сельскагаспадарчага банка, калі ўсе павятовыя рады набяруцца такой энергічнасці як сямяцкая...

БЯДА...

...з будаўнічымі матэрыяламі. Усё замала цэменту, вапны, цэглы, пустакоў, прэфабрыкатаў. Усяго патрэбна ўдвая, утрая, а чарапіцы і прэфабрыкатаў нават у сем разоў больш.

Мой знаёмы Славік з Махнатага выробляе чарапіцу і аніяк не можа паспець з заказамі, каб працаваў ён нават дзень і ноч. Ваяводскія начальнікі ламаюць галавы над тым, як разбудаваць цагельні і чарапічныя заводы, а тым часам мала бракавала, каб замкнулі вялікую цагельню ў Лясанцы пад Міхаловам. Маем дачыненне з такімі глупствамі, што будаўнічыя матэрыялы давозім аж з заходніх ваяводстваў, калі тым часам матэрыялы выробляемыя ў Беластоку, Аўгустове і Шапятове вывозяцца, як кажуць, у шырокую Польшчу. І так, кругом бабка!

Гайнаўская ПЗГС-аўская будаўнічая спулдзельня «Чын» займаецца будовою крамаў аж у Бельскім павеце ўсё роўна як бы на Бельшчыне пазводзіліся свае рамеснікі. Такія будовы на адлегласць надта марудныя. Магчыма, «Чын» закончыла будову крамы ў Снежках, а мо вызначыла новы тэрмін на нейкую дзяржаўную гадавіну? Гавару аб снежкаўскай краме як аб прыкладзе такой дзейнасці спулдзельні «Чын», якая хутчэй за ўсё павінна падумаць аб праблемах вясковага будаўніцтва на ўласным панадворку, на Гайнаўшчыне з саламянымі стрэхамі і падгніўшымі хлявамі царскіх часоў.

У Мокрым бачыў я муравянку пабудаваную вясковымі рамеснікамі, якія раней можа і добра ўмелі стаўляць драўляныя вуглы. Пабудаваная імі муравянка проста распаўзаецца пад націскам чарапічнага даху таму, што мураваныя вуглы не маюць вязання — зроблены без накладак, толькі злеплены вапнаваю мешанінаю.

(Працяг на стар. 5)

Аказваецца, што Нарва была выгадным сродкам транспарту не толькі ў даўнія часы. І зараз, як бачым на здымку, некаторыя сяляне з асады Нарва карыстаюцца транспартам па рацэ Нарве.

Фота Ул. Паўлючук

Канцэрт Забэйды ў Гайнаўскім „ГУРНІКУ“

21 кастрычніка г.г. наш выдатны мастак М. Забэйда наведаў Гайнаўшчыну. Пабываў ён у Белавежы, дзе наведаў музей, коратка адпачыў у парку, а затым агледзеў памяшканні і экспанаты для будучага беларускага музея.

Затым госць, якога саправаджаў сакратар ГП БГКТ мгр Ул. Юзвюк, пераехаў у Гайнаўку. Тут у Доме настаўніка сабраўся актыў аддзела БГКТ, каб хаця коратка пагаварыць з дарагім госцем. Адбыліся супольныя ўспаміны, прысутныя задавалі пытанні. Сябра Дзун напомніў коратка час (які памятае), калі санацыйныя ўлады Польшчы забаранілі Міхасю Забэйдзе-Суміцкаму співаць беларускія песні. Такі разгавор мог бы цягнуцца вельмі доўга, але пара раставацца, таму што чакае яшчэ канцэрт у Гайнаўцы.

І вось вялікая зала Дома культуры «Гурнік».

Перад закрытай куртынай выступае Ул. Юзвюк і ў кароткіх словах знаёміць прысутных з жыццёвым і творчым шляхам М. Забэйды-Суміцкага. Прысутныя мала ведаюць аб вялікім мастаку, паколькі дагэтуль не было каму іх знаёміць. І вось заслона рассоўваецца Перад прысутнымі вечна малады і стройны М. Забэйда і яго першыя словы на роднай яму беларускай мове. Многім прыходзіць на думку, што ён выйшаў проста з іх, што ён не жыве ў Чэхаславакіі, што ён такі просты, свой.

Артыст выконвае свае песні. Расказвае аб іх змесце, аб сабе, аб тым, дзе іх упершыню пачуў. Зала ўспрымае іх воплескамі. Канцэрт саліста падмяняе Здэнэк Кожына, які выконвае «Польку» Б. Сметаны і «Рэвалюцыйны эцюд» Шапэна. Варта адзначыць, што Здэнэк Кожына — гэта ўдзельнік апошняга Шапэнаўскага фестывалю.

І зноў на сцэне дарагі співак. Выконвае песні розных народаў. Сярод іх «Вижу чудное прывольє». Прысутныя ў зале, як гаворыць сам мастак «расчыняюць сэрцы». У вялікай зале «Гурніка» каралюе народная песня. «Казаў мне бацька, каб я ажаніўся» — выклікае доўгія апладысменты, бісы.

Так дабягае канца амаль двухгадзінны канцэрт. А прысутныя ў зале штораз больш «супрацоўнічаюць» з артыстам. І калі наступае канец, цяжка гайнаўянам было расстацца з гэтай прыгожай народнай песняй, з голасам мастака.

На сцэну ўваходзяць дзяўчаты з букетамі кветак і ўручаюць іх госцям. Падзяка ад імя прысутных так гучыць: «Шчырае дзякуй за канцэрт. Запэўніваем вас, што нашы сэрцы будуць назаўсёды адкрытымі для вас».

А. КАРПЮК

ПЛЕНУМ ГП БГКТ

26 кастрычніка адбылося пленарнае пасяджэнне Галоўнага праўлення Беларускага грамадска-культурнага таварыства, прысвечанае падрыхтоўцы V з'езда Таварыства, які адбудзецца ў дзесятую гадавіну яго існавання.

На пленуме прысутнічаў мгр Людвік Ахоцкі, намеснік старшыні беластоцкай Ваяводскай рады нарадовай, а таксама прадстаўнікі дзяржаўных і партыйных улад з Беластока і Варшавы. Прысутныя гарача віталі з'яўленне ў прэзідыуме пленума вядомага беларускага пісьменніка Піліпа Пестрака і гісторыка Мікалая Арэхвы з Мінска, а таксама слаўнага беларускага співака Міхася Забэйды-Суміцкага з Прагі.

З дакладам выступіў мгр Уладзімір Юзвюк, сакратар Галоўнага праўлення БГКТ. Ахарактарызаваў ён дасягненні таварыства ад часу апошняга IV з'езда БГКТ, указаў на недахопы ў дзейнасці і накрэсліў праграму справаздачна - выбарчай кампаніі ў сувязі з V з'ездам.

Дыскусія па дакладу ўнесла многа новага ў зразуменне сэнсу і істоты БГКТ.

Уладзімір Паўлючук, сакратар партарганізацыі пры рэд. «Нівы», даказваў патрэбу рэарганізацыі БГКТ. Сцвердзіў нежыццяздольнасць шматлікіх гурткоў БГКТ, якія знаходзяцца... «у стадыі вечнага ўзнікання, стварэння». Уладзімір Артэмюк з Саколкі звярнуў увагу на неабходнасць удзяляць у дзейнасці БГКТ больш увагі справам сельскай гаспадаркі. Лявон Другавец з Беластока гаварыў аб пашырэнні прапагандысцкай працы, звязанай з дзесяцігоддзем БГКТ і саракагоддзем Грамады. Пастуляваў таксама, каб камітэты партыі часцей цікавіліся беларускай праблематыкай. Алесь Баршчэўскі з Лодзі звярнуў увагу на занядбанні ў выдавецкай дзейнасці БГКТ, на факт малой колькасці розных выданняў, перад усім, літаратурных. Аляксандр Кунах з Беластока сваё выступленне прысвяціў справе супрацоўніцтва арганізацый ў галіне ўлічэння нацыянальнай спецыфікі нашай вёскі. Кастусь Майсеня з Гайнаўкі ўказаў на вялікі выхаваўчы сэнс раўнапраўнасці беларускай і польскай моваў у грамадска - адміністрацыйным і палітычным жыцці вёскі, павета. Абмеркаваў прытым пытанне так званых, калектыўных членаў БГКТ, якімі, на яго думку, павінны быць ГС-ы, ПЗГС-ы, цэлыя вёскі, розныя іншыя ўстановы і арганізацыі.

Мікалай Куц, прадстаўнік Праўлення ўнутраных спраў у Беластоку, выказаў задавальненне творчай і шчырай дыскусіяй на гэтым пленуме. Такую дыскусію неабходна пашырыць на ўсю БГКТ-аўскую арганізацыю, што дазволіць V-аму з'езду выпрацаваць найбольш правільныя рашэнні для будучай дзейнасці арганізацыі.

Уладзімір Станкевіч з Варшавы прапануе правесці камісійны разгляд працы некалькіх выбраных гурткоў БГКТ у кожным павеце для лепшага даследвання форм і магчымасцей іх дзейнасці.

Я. Грэсь лічыць надзённай патрэбнасцю, каб у час справаздачна - выбарчай кампаніі ў БГКТ прыцягнуць да асяроддзя беларускага актыву моладзь, якая дагэтуль мае ва ўладах Таварыства надта скромнае прадстаўніцтва. Яўгень Аніська з вёскі Аўгустова паказаў выхаваўча шкодную з'яву ў школьніцтве, дзе беларускія вясковыя дзеці пачынаюць вучыцца адразу на польскай мове, ім незразумелай. Малое дзіця павінна пачынаць сваю вучобу на роднай яму мове і, магчыма, толькі ў старэйшых класах пастунова пераходзіць на навучанне на польскай мове. Гэта забяспечыць добры эфект навучання і недапусціць да ўзнікнення шэрагу шкодных комплексаў, якія так перашкаджаюць у фармаванні сучаснай асобы беларускай моладзі, яе годнай паставы і актыўнай заангажаванасці ў сацыялістычным будаўніцтве ў нашай краіне.

Фелікс Галавач, вядомы перадваенны сялянскі дзеяч зазначыў вельмі істотную справу зацікаўленасці Таварыства штодзённымі праблемамі жыцця вёскі, без чаго нельга гаварыць аб якіх-небудзь сур'ёзных дасягненнях у арганізацыйнай дзейнасці.

Пленум, між іншым, пастанавіў сарганізаваць абязную выстаўку прысвечаную дзесяцігоддзю БГКТ, папулярна-навуковую сесію прысвечаную жыццю беларусаў у народнай Польшчы, Тыдзень беларускай культуры арганізаваны супольна з ваяводскімі беластоцкімі ўладамі. Пастаноўлена правесці шырокую дыскусію ва ўсіх арганізацыйных адзінках таварыства наконт формаў далейшай дзейнасці Беларускага грамадска-культурнага таварыства. (ся)

Прэзідыум ГП БГКТ. З дакладам выступае сакратар ГП БГКТ Ул. Юзвюк.

Мы ўжо раней паведамлялі, што група дзеячаў ГП БГКТ узнагароджана дзяржаўнымі ўзнагародамі. Частка з іх у дзень уручэння ўзнагарод не магла прыбыць у Варшаву. Таму ўрачыстасць уручэння ім узнагарод адбылася на цяперашнім Пленуме. На здымку момант уручэння ўзнагарод. Стаяць (злева направа): В. Швед, М. Вішанка, І. Аляксеюк, Ул. Юзвюк. Уручаюць узнагароды: намеснік старшыні Ваяводскай рады нарадовай у Беластоку Л. Ахоцкі і прадстаўнік УСВ М. Куц.

Успаміны 27

Цагляны бункер памяшчаўся метраў трыста за агароджай арыштанцкага гмаху. У ім чатыры глухія камеры. Замест вокан маленькая дзірка напалавіну цэглы. Скуль сочыцца святло. Зазвычай у карцыры знаходзіцца адзін чалавек. Сёння для ўсіх не хапіла месца. Сяджу разам з таварышам Трафімам Марышчуком. Па прафесіі ён настаўнік. З рэвалюцыйным рухам звязаўся яшчэ да Кастрычніцкай рэвалюцыі, быў членам Расійскай камуністычнай рабочай партыі (бальшавікоў). Потым стаў дзеячам КПЗУ. У Картуз-Бярозу папаўся разам з першым транспартам вязняў. Доўгі час з'яўляўся тут членам «тройкі», кіруючай бярозаўскай КАМУНЫ.

У зале займалі мы крайнія месцы на нарах: ён ад дзвярэй, а я ад сцяны.

Зімой, калі я спаў, ён часта падыходзіў да мяне і, як родны бацька, шчыльна атульваў мяне пледам.

За яго сардэчнасць палюбіў я яго бы найлепшага сябра. Да канца жыцця буду ўспамінаць таварыша Трафіма з глыбокай і шчырай удзячнасцю.

У карцыры паліцай не стаіць над галавой. Гэта адзінае месца ў Картуз-Бярозе, дзе можна амаль свабодна гаварыць. Дык гаворым без перапынку. Дакладней, гаворыць Марышчук. Я слухаю. Пакуль што голад не вельмі дакучае. Толькі страшэнна холадна. Грэемся тады ходзячы па даволі прасторнай камеры, і гаворым пра ўсё, а найбольш пра нашыя партыйныя справы. Так праходзіць сем дзён. Выходзім ледзь жывыя ад холаду і голаду, але задаволены, што ўдалося пагаварыць як чалавек з чалавекам.

Горшы хіба ад холаду, голаду і катавання быў недахоп інфармацыі аб тым, што дзеецца за дратамі Картуз- Бярозы. Кожную вестку з шырокага свету перадавалі таварышы сабе па бярозаўскаму «тэлефону»: з вуха на вуха, хаця ведалі, што за гэта пагражае карцыр і катаванні да непрытомнасці. Найчасцей нашымі інфарматарамі былі новыя вязні. Бяжым, бывала, на абед, або гоняць нас вакол гмаху ў час «фізкультурзарадкі», а за плячыма чуеш шэпт:

— Вялікая кампанія за амністыю для палітвязняў.

Або:

— Інтэрпеляцыя ў Сейме ў нашай справе.

Кончыўся дзень, лажыліся мы спаць і шапталі на вуха, што чулі, свайму суседу на нарах, а ён гэтую жаданую вестку пасылаў далей. Гэтага роду інфармацыі шмат падмацоўвалі ў нас стойкасць, якую ўсімі сіламі намагаліся звіхнуць паліцэйскія. Весткі гэтыя даказвалі, што чэсныя людзі на свабодзе не забылі пра нас.

Група вязняў амаль штодзень працавала ў гмаху, дзе жылі паліцэйскія. Арыштаваныя наводзілі парадкі ў іх пакоях. Адтуль часам удавалася выкрасці кавалачак нейкай газеты. Тады вечарам ставілі мы ў дзвярах аднаго таварыша, які крадком сачыў за ахраннікамі, а мы чыталі. Здаралася, што знаходзілі нават весткі, якія адносіліся непасрэдна да нас.

Вялікім поспехам карысталася сярод вязняў самародная вусная творчасць на розных мовах — у залежнасці ад таго, якой нацыянальнасці быў аўтар, наш сябра па няшчасцю.

Аднойчы ляглі мы спаць. Кругом цішыня, аж вушы коле. Крокі ахранніка чокаюць недзе далёка. Сусед на нарах штурхае мяне ў плечы.

— Ведаеш, сёння ў бетанярні навучыўся я новай песні, беларускай, — шэпча ён, нацягнуўшы на галаву баваўняны плед.

— Дык заспявай! — прашу.

— «У глухім кутку Палесся», — пачынае мой таварыш, а губы яго амаль варушацца. Ледзь-ледзь лаўлю мелодыю, з цяжкасцю разумею словы. У памяці паўтараю сказ за сказам:

«У глухім кутку Палесся,
Сярод балотаў і лясоў,
У глухой Картуз-Бярозе
Фашызм нам катаргу знайшоў.

І нас ад масаў адарвалі,
Загналі за калючы дрот,
Каб слугамі фашызму сталі,
Каб цалавалі панскі бот.

Мы барацьбіты, сыны бунтоўны,
Нам не страшны Бярозы хамскі здзек,
Мы моцны духам, у баю гартоўны,
Паны не зробяць з нас калек.

Нам не страшны гумовыя палкі,
«Падній!», «Чолгай!», арышт, пост,
Мы не сагнем перад фашызмам каркі,
Мы йшлі і будзем ісці наўпрост.

Доўга ноччу паўтараў я ў думках словы гэтай песні. Калі памыляўся, прасіў таварыша падказаць прапушчаныя словы. Потым, калі прыходзілася вельмі цяжка, неаднойчы я ў думках спяваў гэтую песню.

Прыкладна два разы ў месяц ахраннікі праводзілі ў залах грунтоўную начную рэвізію.

ВЫДАВЕЦКІЯ НАВІНЫ

КНІЖКІ 1966 ГОДА

Нядаўна атрымалі мы тэматычны план выпуску літаратуры на 1966 г. выдавецтва «Беларусь». Хочам звярнуць увагу чытачоў на кнігі, якія, на нашу думку, выклікаюць асаблівую цікавасць. Вось яны: «Жыццё-подзвіг» — нарысы калектыву аўтараў аб заснавальніках і першых дзяржаўных дзеячах БССР, шматлікія з якіх загінулі ў гадах культу адзінкі (Чарвякоў, Гікала, Галадзед, Фабрыцыус, Гая-Гай, Мяснікаў, Апанскі, Жылуновіч, К рын, Адамовіч, Крыніцкі і інш.); «Всенародное партизанское движение в Белоруссии в годы Великой Отечественной войны» (дакументы і матэрыялы ў 3-х тамах); «Они не стали на колени» (зборнік успамінаў былых вязняў канцлагера ў Бярозе-Картузскай 1934—1939 гг.); Мацко А., Орехво Н., Притыцкая Т., Ховратович И., Царюк А. «Революционный путь Компартии Западной Белоруссии» (1921—1939 гг. Кніга прысвечана гісторыі КПЗБ, а таксама БСР Грамада, «Змагання», ТБШ, камсамола і МОПР-а Заходняй Беларусі); «Анталогія беларускага апавядання» ў 2-х тамах (у Беларусі такое выданне выходзіць упершыню); Машара М. «Крэсы змагаюцца» (першы раман вядомага заходнебеларускага паэта. Раман — хроніка аб барацьбе народных мас у Зах. Бел.); «Бярозка» (Анталогія беларускай дзіцячай літаратуры ў 2-х тамах. Першае, такога роду, выданне ў БССР).

Паклоннікаў Максіма Танка паведамляем, што выдавецтва «Беларусь» у 1966 г. выпусціць яго збор твораў у 4-х тамах.

Хто цікавіцца гэтымі выданнямі раім паклапаціцца і, не адкладаючы назаўтра, ужо зрабіць заказы на іх, ці то ў кнігарнях, дзе прадаюцца савецкія кніжкі, ці ў сваякоў (больш надзейна) у БССР. Тыраж выданняў невялікі.

Ювэ

ЦІ БУДЗЕ ЗНОЎ?

Некалькі добрых год назад на ўсю Міхалоўскую аколіцу аж за Заблудаў і далей ішла слава аб тапалянскім мастацкім калектыве. Створаны кіраўніком школы Вінцэнтам Маркевічам амаль разам з арганізацыяй школы ў Тапалянах, ён ужо ў 1947 годзе рабіўся вядомым. Некалькі разоў ад таго часу калектыў займаў першыя месцы на ваяводскіх аглядах гурткоў школьнай мастацкай самадзейнасці, два разы ўдзельнічаў у агульнакраёвых дажынках у Варшаве. А ў 1958 годзе выязджаў па спецыяльнаму запрашэнню на агляд школьных мастацкіх гурткоў у Варшаву.

У сваёй жа аколіцы калектыў быў жалезным пунктам амаль кожнай урачыстасці. Кіраўнік і па сённяшні дзень захоўвае старанна пісаную хроніку гуртка. У ёй можна прачытаць аб тым, што калектыў два разы даваў канцэрт у міхалоўскім доме культуры, у тым ліку раз (у 1955 годзе) у гонар першай сесіі павятовай рады народовай. Калі ў Заблудаў прыязджаў міністр асветы, на спатканне з ім быў запрошаны зноў тапалянскі калектыў. Заблудаўскі ГС быў пастаянным шэфам гэтага добрага мастацкага калектыву.

І вось у 1960 годзе ў вёску прыехала новая светліцова. Поўная энергіі і ахвоты да славы, яна хутка зразумела, як можна паказаць сваю асобу. Убачыўшы добра падрыхтаваны калектыў, яна запрасіла ў Тапаляны прадстаўнікоў з радыё. Хор запісалі на плёнку і неўзабаве свет даведаўся, які то добры калектыў арганізавала ў Тапалянах светліцова. Аб настаўніку Маркевічу, які працаваў з калектывам 15 год, не было сказана ані слова. Усе поспехі былі прыпісаны светліцовай, якая прабыўшы ў вёсцы яшчэ тры дні, забраўшы грошы, зароблены ў час канцэртаў ды яшчэ напазычаўшы, колькі хто даў, знікла, так сама раптоўна, як і з'явілася.

Аднак за гэты кароткі час «здольная» светліцова паспела перасварыць паміж сабой членаў калектыву і паламаць дашчэнту ўсю мэблю ў грамадскай святліцы.

Ад таго часу ў вёсцы зрабілася ціха. Калектыву, як не было. Абражаны ў сваіх пачуццях стары настаўнік і здольны арганізатар страціў ахвоту да грамадскай працы. Крыўдна было па 15 гадах працы з калектывам раптам даведацца, што хтосьці іншы з'яўляецца яго кіраўніком. І ніхто ані з вясковых людзей, ані з аддзела культуры не падумаў аб тым, каб хоць у нейкай ступені направіць дапушчаную памылку, ніхто публічна нават не заікнуўся аб тым, хто быў сапраўдным арганізатарам, душой і мастацкім кіраўніком такога зладжанага калектыву.

Настаўнік адышоў набок. Калектыў разваліўся, як бы яго ніколі і не было.

А шкада. У вёсцы ёсць нямала таленавітых дзяўчат і хлопцаў, а Вінцэнт Маркевіч мог бы яшчэ паставіць на ногі новы калектыў, сапраўды на ўзроўні, бо ведае музыку, мае за сабой спецыяльныя курсы і столькі год практыкі. Цяпер стары настаўнік меў бы сабе ў дапамогу маладых, здольных калегаў-настаўнікаў, якія, разам узяўшыся, маглі б зрабіць вельмі многа. Была б толькі ахвота!

Ці ж не шкада інструментаў, марна закінутых у старых шафах ці розных нацыянальных касцюмаў на 20 выканаўцаў?

Ці ж не шкада марнаваць маладых талентаў?

Ці ж не шкада змарнаваць магчымасці зрабіць больш прыемнымі для вясковых людзей доўгія зімовыя вечары?

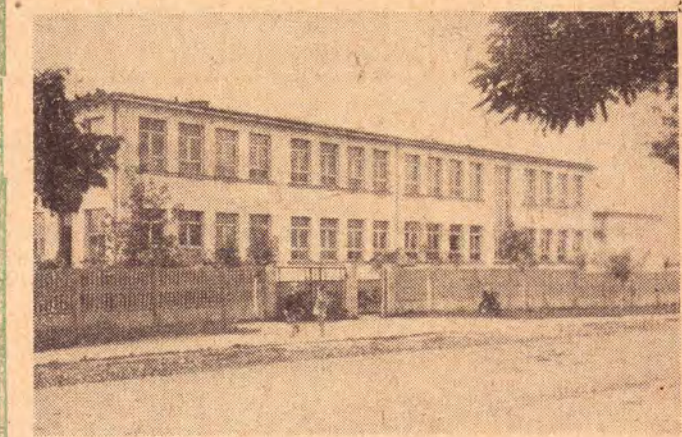
З новымі сіламі і сучаснымі магчымасцямі вёскі ў Тапалянах можа і павінен быць добры мастацкі калектыў.

Я. ЧЭРНЯКЕВІЧ

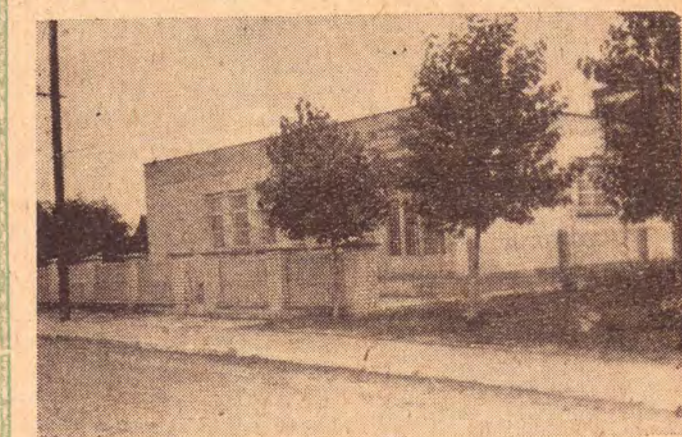
ГАРАДОК

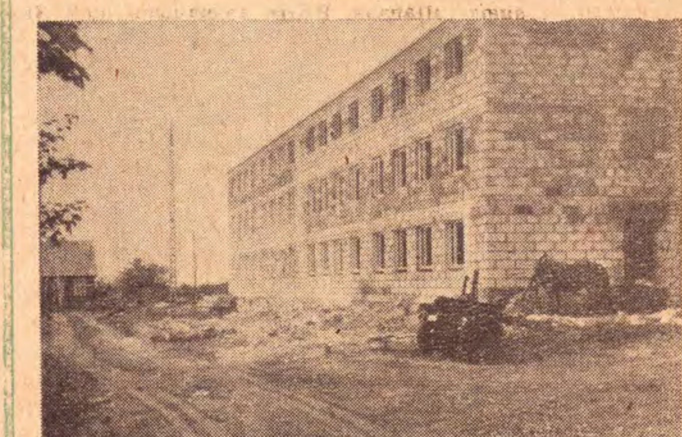
Стары Гарадок.

Сучасная школа.

Новапабудаваны кааператыўны банк.

Новае жыллёвае будаўніцтва.

Фота Аляксей Казёл

Лепш разам

Супрацоўніцтва ЗМС і прафсаюзаў дае карысць рабочай моладзі, фабрыцы. Так было сказана на супольным пленуме Ваяводскай камісіі прафсаюзаў і Ваяводскага праўлення ЗМС.

Пленум падкрэсліла адзін найважнейшы момант будучай дзейнасці сярод рабочай моладзі, якая складае 50% усіх рабочых: асвета. Усімі спосабамі, рознымі формамі трэба вучыцца.

Лікі: у 1964 годзе вучылася 15.000 працуючай моладзі. У 66—70 гадах лік кваліфікаваных рабочых будзе на 16 500 чалавек больш, але яшчэ замалы. Фабрыкі ўсё яшчэ будуць чакаць на рабочых з кваліфікацыямі.

Уся культурная дзейнасць накіравана таксама на здабыванне ведаў, выпрацоўванне артыстычнага смаку, знаёмства літаратуры, мастацтва. Гэтаму служаць і будуць служыць клубы, святліцы, кіно і бібліятэкі прафсаюзаў.

(вл)

* * *

Змучаны нялюдскай працай і зверскімі катаваннямі глыбока сплю. Сніцца родны дом у Праневічах. Мачаха напякла хлеба. Вялікія, цёмнабронзавага колеру буханкі доўгаю шарэнгаю выстраіліся на лаўцы над сценкай. З глыбокай міскі заманліва паруе капуста. Толькі неяк рукі не магу працягнуць (такія сны сніліся тут кожнаму). Раптам сон спыняе рэзкі свісток і злосны голас:

— Пабудка!

Мігам зрываемся з нараў.

— Голыя на калідор марш! — падае другі загад.

Зрываем з сябе бялізну. Паліцаі падганяюць калкамі. У дзвярах таксама чатырох паліцаяў — па двух з кожнага боку. Між імі трэба прабегчы. А яны малоцяць, колькі паспеюць, б'юць па голым целе.

Пад сценкай на калідоры стаялі лаўкі. На іх кожны атыштант мае «сваё» месца. Тут ляжыць цэлы мой бярозаўскі «пасаг». Вопратка заўсёды старанна зложаная ў «костачку», драўляныя башмакі на смірна, а побач кацялок. У час рэвізіі абавязкова трэба стаяць на смірна насупраць свайго месца. Вочы ўбітыя ў сценку, нельга варухнуць ні нагой, ні галавой, ні рукой, хаця па калідоры аж свішчуць скразнякі, хаця на дварэ люты мароз. За плячыма ходзяць ахраннікі. Хіснешся або пераступіш з нагі на ногу — ужо ляцяць палкі.

А ў зале паліцаі ператрасаюць кожную саломінку, выварочваюць сеннікі, разрываюць саламяныя падушкі, шныраць ва ўсіх куточках нараў. Цягнецца гэта гадзіну, паўтары. Мы голыя стаім на смірна. І чакаем. Знойдуць недзе кавалачак паперы, акрушак хлеба, ці нейкую бляшку або недакурак — тады бяда: голых гоняць на штрафную гімнастыку — бегаць, паўзці, скакаць па снезе.

Гэтым разам не знайшлі нічога. Акасцянелыя ад холаду, з адмарожанымі нагамі вяртаемся ў залу. У дзвярах — чатырох паліцаяў праводзяць нас палкамі. Хутка, на працягу некалькіх мінут, трэба зрабіць у зале парадак, і спаць. Адзеравянелыя пальцы не хочуць слухацца волі, але хто спозніцца, таму паліцаі дапамагаюць палкамі.

УВАГА НАСТАЎНІКІ! УВАГА ВУЧНІ!

ЧЫТАЛЬНІЦКІ КОНКУРС

Куратарыум школьнай акругі і Галоўнае Праўленне БГКТ аб'явілі беларускі міжшкольны чытальніцкі конкурс.

Конкурс праводзіцца ў рамах VI этапу Агульнапольскага чытальніцкага конкурсу і тэматычнаназвязвае да 1000-годдзя існавання Польскай Дзяржавы. Конкурс мае на мэце шырэйшае азнаямленне з беларускай літаратурнай мовай, літаратурай і пашырэнне цікаўнасці да самастойнага вывучэння творчасці паасобных беларускіх пісьменнікаў.

Конкурс будзе праводзіцца ў двух этапах.

1) Да 20 лістапада 1965 г. кожны вучань класаў IV—VII пачатковых школ, VIII—XI і I—V сярэдніх павінен скласці пісьмовую інфармацыю настаўнікам беларускай мовы, якія творы ён прачытаў у 1964/65 годзе і ў I-шым квартале навучальнага года 1965/66. У інфармацыі вучань павінен падаць прозвішча аўтара, загаловак твора, а таксама каротка яго змест (3—4 сказы) і галоўнага героя. Апрача таго вучань павінен напісаць, якая кніга і які герой найбольш яму спадабаліся і чаму.

2) Да 1 снежня г.г. школы прышлюць выдатныя і добрыя працы на конкурс на адрас Галоўнага Праўлення БГКТ, Беласток, вул. Варшаўская 11. Арганізатары конкурсу інфармуюць настаўнікаў, што вучнёўскія працы папраўляць не трэба. У снежні спецыяльная камісія разгледзіць і ацэніць працы, а таксама прызнае ўзнагароды.

Куратарыум школьнай акругі адначасова інфармуе, што, між іншым, па ўдзелу ў конкурсе будзе ацэньваць працу настаўнікаў і школ. «У імкненні да асягнення выхаваўчай ролі конкурсу, гаворыцца ў пісьме Куратарыума, — настаўнікі павінны ахапіць ім усіх вучняў, а таксама стварыць атмасферу адказнасці за свой уласны калектыў і школу, за першае месца ў конкурсе».

(ак)

Восенню ў агародзе. Фота Ул. Паўлючук

Сельская гаспадарка без таямніц

На шляху да рэкордаў

Пастаянны прагрэс выстаўляе таксама і сялянам высокія патрабаванні. Тое, што нядаўна было яшчэ сенсацыяй, сёння ўжо залічваецца ў сярэднія вынікі. Пастаяннае ўдасканальванне сродкаў і метадаў, узрост запатрабавання на харчавыя прадукты, неабходнасць пастаяннага павелічэння колькасці сыравіны для прамысловасці — усё гэта стварае такое становішча, пры якім патрэбны вялікі ўклад працы, ведаў і таленту. Калісьці існавалі тэорыі аб тэндэнцыях да сістэматычнага зніжэння ўраджаяў з акрэсленай плошчы. Тлумачылася гэта пастаянным вычэрпваннем кармавых рэчываў з глебы. Сапраўды, акультураныя расліны, асабліва прамысловыя, выцягваюць з глебы неабходныя для іх развіцця рэчывы. Аднак у глебе ідзе пастаянны працэс мінералізацыі арганічных злучэнняў, працэсы раскладу мінеральных злучэнняў і працэс сінтэзу, напр., азоту з паветра.

Калі б нават зусім не ўгнойвалі глебу, дык маглі б нейкі час збіраць нават нядрэнны ўраджай, хоць і заўважылі б яго змяншэнне.

Нягледзячы на праўдзівасць у нейкай меры тэорыі сістэматычнага падзення ўраджаяў і абмежаваных магчымасцей ўздзеяння на іх ўзровень, нельга згадзіцца з такой пастаноўкай справы. Практыка супярэчыць гэтым тэорыям, даючы тысячы прыкладаў, што можна дабівацца ўсё лепшых і лепшых ураджаяў. Так узнік тэрмін інтэнсіфікацыі сельскай гаспадаркі.

Возьмем прыклад са свайго падворка. Сярэднія надоі малака ад адной каровы ў нашым ваяводстве складаюць каля 1800 літраў. Нямала ёсць яшчэ сялян, якія надойваюць ад сваіх кароў толькі 1200 літраў малака. У гэтым выпадку цяжка гаварыць аб карысці ад такой гадоўлі, хоць і кошты ўтрымання жывёлы даволі нізкія. Параўнаем гэта з прыкладамі, узятымі з дзяржаўнай гаспадаркі Руска Весь (Элцкі павет). У іх кароўніку ёсць карова Рэдута, якая дала ў мінулым годзе аж 8760 літраў малака. Другая карова — слаўная Рэвольта — дала за гэты ж час 7740 літраў малака. Нямала ёсць у гэтай гаспадарцы кароў, якія даюць у год больш 6 000 літраў малака.

Аж хочацца сказаць: вось каб так усе нашы каровы... Але не, гэта ўжо былі б вельмі высокія патрабаванні. Няхай даюць хоць па 2800, 3000 ці 3500 літраў.

Падобнае становішча з гадоўляй свіней. У многіх гаспадарках, свінаматка мае ў год адзін апарос (каля 10 парасят). А ў Рускай Вёсцы ёсць ужо слаўная свінаматка Бароўка, якая ўжо паросіцца 18-ты раз і штогод дае па два апаросы. За 10 год яна прывяла 207 парасят. Усе парасяты найбольшай якасці, іх шукаюць гадоўцы з усёй Польшчы і нават заграніцай.

Добрыя жывёлаводы ўмеюць адкарміць свіней і мець добрыя вынікі. Ёсць сяляне, якія могуць адкарміць парася за 7 месяцаў да 100 кг. Іншыя не ўмеюць гэтага зрабіць, у большасці гаспадарак 100-кілаграмовага кормніка гадуюць цэлы год.

Мы дыскутуем тут аб адкорме, аб месяцах, вазе. А сусветная жывёлагадоўля працуе над вывядзеннем мясных свіней (з мінімальнай колькасцю тлушчу). Што ж, робяць сваё мода і выгада.

Інж. М. СУХАЖЭБРСКІ

УРАЧЫСТАСЦЬ У ЛІЦЭІ МЕДСЯСЦЁР

Адна з залаў павятовай бальніцы ў Бельску запоўнена да апошняга месца. Сюды прыйшлі прадстаўнікі павятовых улад, настаўнікі, бацькі. Тут сабралася семдзесят вучаніц трэціх класаў ліцэя, каб урачыста атрымаць чапец медсястры. У школах такога тыпу ўрачыстасць традыцыйная, звязаная з тым, што вучаніцы трэціх класаў ужо пойдуць на практыку ў бальніцу, для чаго неабходны ўбор медсястры.

Урачыстасць адкрывае дырэктар школы Генрых Касерадскі, які перадае слова намесніку дырэктара — Станіславе Грабоўскай. Вучаніцы з увагаю слухаюць слоў дырэктара:

— «Ад сёння ў бальніцы атрымаеце новае званне — сястра. Памятайце дзяўчаты, што гэта забавязвае. Прафесія медсястры, гэта не толькі веды. Медсястра павінна ў кожнай сітуацыі бачыць чалавека Чапец, які ад сёння будзеце насіць у час практычных заняткаў, з'яўляецца сімвалам вашай гуманнасці...»

Словы дырэктара гучаць урачыста і па-мацярынску. У некаторых бацькоў у вачах блішчаць слёзы, яны ганарацца, таму што дзеці іх хочуць прысвяціць свае сілы, веды і сэрца для тых, у каго цярпенне і боль.

Момант урачыстага ўкладвання чапцоў. З рук Станіславы Грабоўскай атрымлівае яго Жэня Юрчук.

Дырэктар Грабоўская канчае прамову. У зале цішыня. Чуваць першыя прозвішчы вучаніц. Да столікаў з чапцамі падыходзяць дзяўчаты. На іх галовы інструктаркі укладваюць белыя чапцы, уручаюць ружы. Твары дзяўчат становяцца сур'ёзнымі. Ад заўтра іх чакае новае званне — сястра. Яго пачуюць ад хворага чалавека, які патрабуе іхняй дапамогі.

Але павага і ўдумлівасць хутка сыходзіць з твараў. Перад прысутнымі паяўляецца група дзяўчат, якія выконваюць мастацкую частку ўрачыстасці. Затым «новыя медсёстры» запрашаюць усіх прысутных на супольную вячэру.

*

Урачыстасць такога тыпу адзначаецца ў Бельску ўпершыню, таму што ліцэй нядаўна паўстаў. Але не для гэтага момант ускладання чапцоў так урачысты. Прыўзняты настрой звязаны тут з вышэйшымі пачуццямі, бо сястра — гэта не простае слова. Абазначае яно кагосьці вельмі блізкага, ад якога чакаеш дапамогі, каму аддаеш у апеку сваё здароўе і тайны жыцця ў крытычных момантах. Сястра — гэта слова, якое аднолькава гучыць ва многіх мовах міру, слова, якое акрывае цеплынёю хворых людзей. Іменна таму гэты момант так урачысты. Трэба мець надзею, што дзяўчаты з бельскага ліцэя поўнасцю заслужаць на гэтае званне.

А. Карпюк

Фота аўтара

Заўтра яны пойдуць на практыку.

У Клубе афіцэра

Мілая ўрачыстасць

Падляшская часць КБВ урачыста пачала ў Дню Войска Польскага свой культурна - асветны год. У «Афіцэрскім клубе» была адкрыта цікавая выстаўка пейзажаў мастака Эдварда Грэлі — афіцэра рэзервы, члена Саюза Польскіх мастакоў. Яго непарыўная сувязь з Войскам Польскім выкавалася ў гадах доўгай службы ад 1944—1957.

Эдвард Грэля з'яўляецца аўтарам — «Почату хвалы» г. зн. з'яўляецца аўтарам партрэтаў салдатаў, якія за заслугі прызнаны Радай Дзяржавы ПНР героямі. Адзін з такіх партрэтаў — салдата з Беластоцкай часці КБВ Тадэвуша Руткоўскага аўтар ахвяраваў «Афіцэрскаму клубу».

Мастацкія выстаўкі ўвайшлі ўжо ў традыцыю, як адна з форм культурнай дзейнасці сярод салдатаў. Вельмі пахвальная такая дзейнасць сярод маладых людзей, якія часта ў войску здабываюць у культуры сваё «абц».

Пахваліць трэба камандаванне Падляшскай часці КБВ, што, як пакуль, адзінае ў краіне, сістэматычна дае мажлівасць і сваім салдатам і цывільнаму асяроддзю глядзець выстаўкі мастакоў. (вл)

У СОП-аўскім люстэрку

Беларускую вёску пазнаюць здалёку па яе вузкапалосых палетках, гэта яе сумная амаль нацыянальная спецыфіка, бадай, непазобная ўжо да ніякіх іншых у Еўропе.

Цераспалосіца — гэта яе вораг нумар 1.

Дзе ёсць цераспалосіца там няма што думаць пра дасягненні высокіх даходаў, ураджаяў, прыбытку. Цераспалосіца марнатравіць рабочы час гаспадара, яго сілы і сродкі. Ён няздольны, так сказаць, рабіць вялікія грошы. Асабліва відаць гэта ў дзейнасці ашчадна - пазыкавых спулдзельняў, так званых, СОП-аў. Гэтыя СОП-аўскія рахункі найлепей ілюструюць мізэрнасць нашых вёсак у параўнанні з мазавецкімі, дзе даўным-даўно пазбыліся цераспалосіцы і дзе гектар дае амаль удвая больш даходу чым, скажам, гектар пшанічнай Чыжоўшчыны.

У Польшчы кожны другі гаспадар мае ашчадную кніжку СОП альбо свой ашчадна - разлікавы рахунак у СОП-е, які дапамагае яму хутка і добра афармляць розныя фінансавыя, гандлёвыя справы.

Але калі слабая дбайнасць пра даход, то і ўсё слабое: і фінансавыя справы, і гандлёвыя справы.

СОП-аўскія касы ў мястэчках маюць даволі някепскія рахункі, бо з іх паслуг карыстаюць тыя, якія маюць дадатковыя даходы. Значна горш у тыпова вясковых касах. СОП-аўская каса ў вёсцы Шудзялава на Сакольшчыне ў 1964 годзе мела 443 укладчыкаў на суму 644 тысяч злотых, а за тры кварталы бягучага года лік укладчыкаў штпраўда павялічыўся да 505 гаспадароў, але сума іх укладаў нават паменшала да 636 тысяч злотых. Штосьці падобнае наглядаецца ў іншых тыпова вясковых СОП-ах: у Сідры, Боцьках, Нурцы. Разам з тым у некаторых мястэчковых СОП-аўскіх касах наглядаем якраз штосьці адваротнае: меншае ў іх лічба ўкладчыкаў, але расце сума ўкладаў. У мястэчку Крынкі ў 1961 годзе было 941 укладчык на суму 595 тысяч злотых, а ўжо ў 1964 годзе было 939 укладчыкаў на суму аж аднаго мільёна шэсцьсот тры тысячы злотых. У бягучым годзе, лік укладчыкаў зноў паменшаў, тым разам да 858 на суму аднаго мільёна семсот семнаццаць тыс. зл. Як бачым, за апошнія 4—5 год што-

раз менш ашчаджае, але на штораз большыя сумы, бо амаль у тры з паловаю разоў.

Здаецца, сведчыць гэта аб тым, што людзі багацеюць, між іншым, дзякуючы дадатковым заробкам па-за гаспадаркаю. Самая гаспадарка, на жаль не развілася яшчэ так, каб стала яна найважнейшаю крыніцаю хуткага ўзбагачэння.

Пазаўчора гаварыў я з Антонам Младзяноўскім, кіраўніком СОП-аўскай касы ў Кляшчэлях. Ён расказваў, як у мінулым годзе планаваў сабе, што выдасць з сотню чэкавых кніжачак для гаспадароў. Аднак, яго план закончыўся крахам, ледзь угаварылі ўсяго 26 асоб і хіба, пераважна, з самых Кляшчэляў. Цяпер такіх кніжак фігуруе тут ужо 132, а магло б і павінна быць не менш, чым паўтары тысячы, бо столькі можна далічыцца жыццяздольных гаспадарак у кляшчэлеўскай староньцы.

Вынікі, як бачым, мізэрныя нягледзячы на выразныя выгоды.

Мець чэкавую кніжачку, гэта значыць, мець магчымасць многа і хутка купляць у крэдыт. За сельскагаспадарчыя машыны, за розныя будаўнічыя матэрыялы ў ГС-ах, за штучныя ўгнаенні ці нават за тэлевізар плацім чэкам. СОП дае 3—4-месячныя крэдыты да дзесяці тысяч злотых. Сплачваць іх можна не толькі грашыма, але і збожжам, мясам, якое прадаем у ГС-аўскіх пунктах. У такім выпадку фармальныя паперкі ладзіць не гаспадар, але ад яго імя СОП з ГС-ам. Словам, не трэба замнога нікуды хадзіць, абіваць канцылярскія парогі. Напрыклад, Рыгор Грыгарук з Жукоў правёў ужо каля трыццаці розных купляў чэкамі. Ён лічыць сваю чэкавую кніжку, як кашалёк поўны грошай. Аляксей Рамановіч з Кляшчэляў купляў чэкамі цэмент, Іван Саўчук з Апакі Вялікай купіў чэкам касілку, Васіль Сахарчук з Сухавольцаў закупіў чэкам штучныя ўгнаенні. Ён належыць да тых, якіх не трэба было пераконваць, агітаваць аб карысці і выгодзе чэкавай кніжкі.

Гэтыя прыклады могуць, вядома, паслужыць узорам для суседзяў. Аднак, праўду кажучы, вынікі СОП-аўскай дзейнасці залежаць ад гаспадарчага развіцця вёсак, а беларускіх вёсак у асаблівасці. Думаю, тут менавіта адна з прычын таго, што беластоцкі ваяводскі СОП доўга не будзе мець добрай пазіцыі ў агульнакраёвых калькуляцыях.

Прэзас цэнтральнага СОП у Варшаве мгр Т. Ільчук паінфармаваў, што ў 1964 годзе найбольшыя сумы гаспадарскіх укладаў у касах СОП лічацца ў Пазнаньскім ваяводстве (808 мільёнаў). На другім месцы знаходзіцца Люблінщчына — 714 мільёнаў зл. Уклады ў СОП-ах на тэрыторыі Варшаўскага ваяводства дасягнулі сумы 704 мільёнаў злотых і т.п. А ў Беластоцкім ваяводстве ў 1964 годзе грашовыя ўклады ў СОП-ах дасягнулі сумы раптам 301 мільёна злотых. Прытым, доля грашовых укладаў беларускіх гаспадароў у гэтай трохсотмільёнавай суме ацэнена на каля 18 працэнтаў. Значыць, рэшта паветаў дала 82 працэнты. Даныя за бягучы год паказваюць, што гэта «беларуская доля» будзе яшчэ меншай.

Пазнаньскі гектар дае ў 3—5 разоў большы даход чым гайнаўскі ці сакольскі. Скажам, збожжа аплачваецца тады, калі ягоны ўраджай не меншы, чым пятнаццаць цэнтнераў з аднаго гектара. Такія ўраджаі на Сакольшчыне. гэта песенька будучыні. Крушынянскі гаспадар можа тут закінуць мне, што ў яго горшыя землі, чым у пазнаньскіх аколіцах. Але што можа сказаць у сваю абарону чыжоўскі гаспадар, які мае многа лепшую зямлю, якую называюць «гайнаўскаю Украінаю»?

Ясна, можна тлумачыцца горшымі землямі, але асноўная прычына нашых слабізнаў у тым, што не

ДАДАТАК «НІВЫ» ДЛЯ ДЗЯЦЕЙ
№ 44 (405) 31 кастрычніка 1965 г.

ВОСЕНЬ

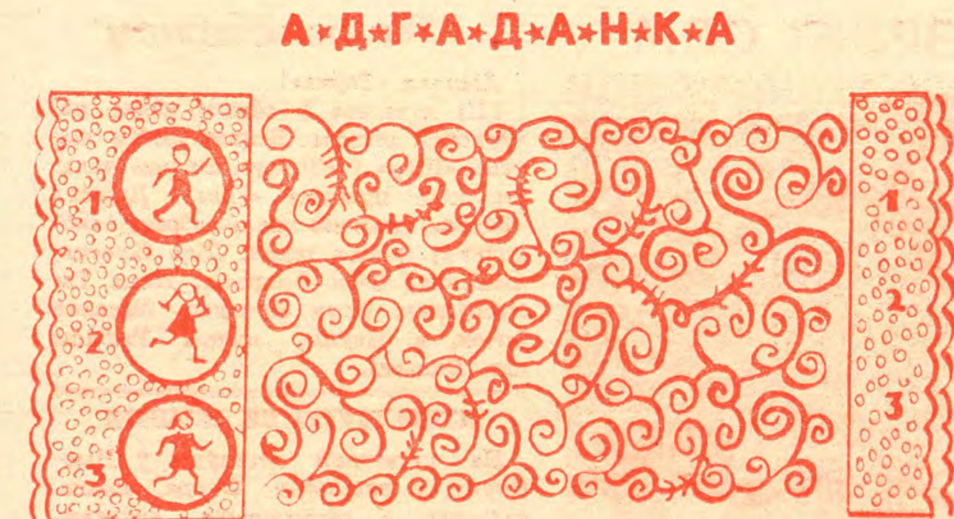
Вецер твар бярозы гладзіць,
Падмятае сцежкі ў садзе, —
І ляціць, ляціць лісток —
Вераснёвы вестунок.

Залатыя ўздзеўшы маскі,
Дрэвы сталі нібы з казкі.
І ідзе сцяжынкай зорнай
Наш атрад пад гукі горна.

ВАСІЛЬ ТКАЧОЎ

А★Д★Г★А★Д★А★Н★К★А

У лабірынце тры сцежкі.
Як пабягуць дзеці да сваіх нумароў?

КУТОК ГУМАРУ

Колькі разоў
Я табе гаварыла:
Ты не макай
Свайго носа ў чарніла.

Успаміны з паходаў

Адрас рэдакцыі: Białystok, ul. Wesołowskiego 1 „Zorka". BZGraf. C-3

САБАЧАЯ грамата

(Беларуская народная казка)

Некалі панамі былі не толькі паны, але і панскія сабакі. І мелі яны пры сабе важныя паперы — дваранскія граматы. У тых граматах пісалася: ніхто таго ці гэтага пана або яго сабаку і пальцам крануць не смее, а самі яны маюць права біць і кусаць прыгонных людзей, колькі ім уздумаецца.

Паны і сабакі ганарыліся сваімі граматамі, трымалі іх пры сабе і шанавалі, як вока.

Вось аднаго разу пан і яго сабака сабраліся ехаць на суд. Сабака і думае: «Дарога ў горад немалая, а тут яшчэ задажджылася, грамата можа размокнуць. Што я тады без дваранскай граматы варты! Не, пакіну лепш яе кату на схованку».

А трэба сказаць, было гэта тады, калі і сабакі, і каты, і мышы жылі ў згодзе, сябравалі, адзін аднаго паважалі.

— Толькі глядзі, — кажа сабака кату, — з граматы вока не спускай. А то бяда будзе...

Узяў кот грамату і палез на печ. Ляжыць там ды дрэмле сабе, муркаючы. А сам адным вокам на грамату паглядае, каб хто не ўкраў. Ляжаў, ляжаў, і захацелася яму на двор выбегчы, на сонейку пагрэцца, за верабʼямі паганяцца. Паклікаў ён мыш з норкі і перадаў ёй сабакаву грамату.

— Толькі глядзі, — кажа, — добра схавай, каб не згубілася.

— Не турбуйся, сусед, — кажа мыш. — Я яе ў норцы сваёй схаваю. А туды апроч мяне і маіх дзетак ніхто не заглядае.

Загуляўся кот на двары і пра сабакаву грамату забыўся. Ды і суседкамыш не вельмі пра яе клапацілася — кінула ў кутку норкі і пабегла.

Тым часам вярнуўся сабака з суда.

— Давай маю грамату, — кажа да ката. — Цяпер я сам буду яе сцерагчы.

Кот да мышы:

— Дзе сабакава грамата?

Мыш сюды-туды — няма граматы!

— Дзе сабакава грамата? — пытаецца ў мышанят.

— Якая грамата?

— А тая папера, што я ў норцы схавала.

— А, — кажуць мышаняты, — мы яе, дурэючы, на шматкі пашматалі.

Насварылася мыш на мышанят, ды што зробіш: страчанага не вернеш! Выбегла яна з норкі і сказала кату пра бяду.

Як пачуў гэта кот, як узлаваўся на мыш:

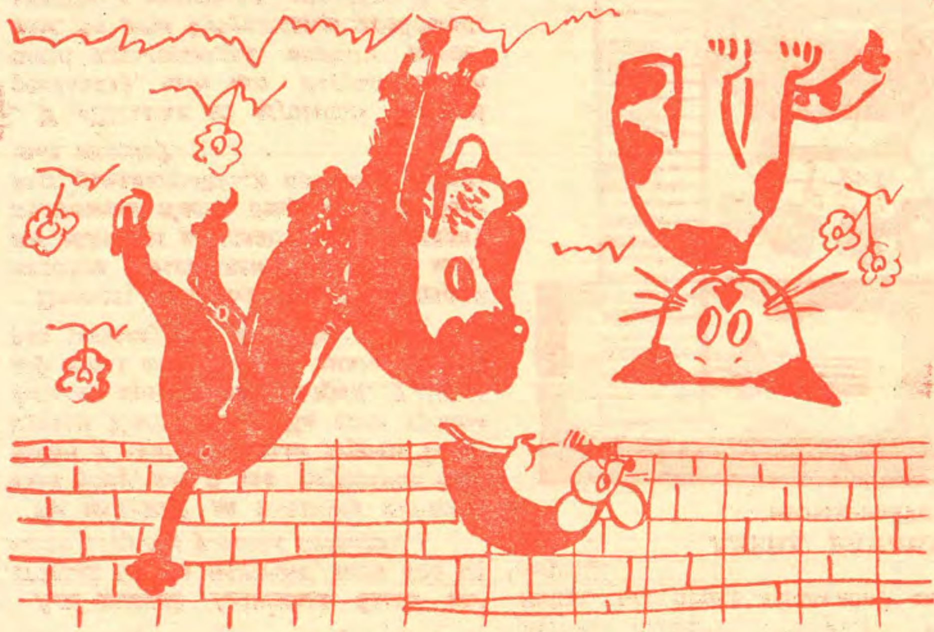
— Ах ты такая-сякая! Што ж я сабаку скажу? Я цябе разарву за гэта і з'ем. І выпусціў на мыш свае вострыя кіпцюры. Мыш ледзьве паспела ў норцы схавацца.

Вярнуўся кот да сабакі з сумнаю навінаю.

— Ай-яй-яй! — заскуголіў сабака — Што ты, гультай, нарабіў! Цяпер я ўсе свае дваранскія правы страціў. Я табе гэтага ніколі не дарую! — Загыркаў і кінуўся на ката, кот — на плот, хіб наставіў, зафыркаў, «Не падыходзь!»

З таго часу і разладзілася сяброўства ў сабак, катоў і мышэй. Сабакі не могуць катам дараваць, а каты сваю злосць на мышэй спаганяюць.

Вось што тая сабачая грамата нарабіла.

Для самых маленькіх

ДЗЕД АРХІП

Пад гарою
Вырас грыб.
Грыб убачыў
Дзед Архіп.
Стаў цягнуць яго
Із моху —
Не хапіла
Духу.
Абяссілеў
Дзед Архіп.
Ты паможаш
Вырваць грыб!

Клікала песня да зброі

«Развітанне з Радзімай»... Чароўныя гукі паланеза. У ім знайшлі ўвасабленне і невычэрпная любоў да роднага краю, і палымяны патрыятызм выдатнага польскага кампазітара Міхала Кляофаса Агінскага, 200-годдзе з дня нараджэння якога зараз адзначае ўсё прагрэсіўнае чалавецтва.

Арэол славы вакол імя Агінскага быў настолькі вялікі, што пры жыцці аб ім складаліся легенды. Карыстаючыся гэтым, прадпрымальныя выдаўцы музыкі зараблялі велізарныя грошы, друкуючы п'есы Агінскага з інстрыгуючымі тлумачэннямі. Паланез «Развітанне з Радзімай» быў аб'яўлены «пасмяротным» творам кампазітарам; хадзілі чуткі, што Агінскі застрэліўся пад гукі гэтага паланеза...

Але жыццё Агінскага было настолькі багата падзеямі, што яно не мела патрэбы ў такіх легендах.

Ён належаў да знатнага княжаскага роду, але ў час паўстання быў побач з нацыянальным героем Тадэвушам Касцюшкам. На свае грошы Агінскі арганізаваў атрад, узначаліў яго і сам храбра змагаўся, не раз рызыкуючы жыццём.

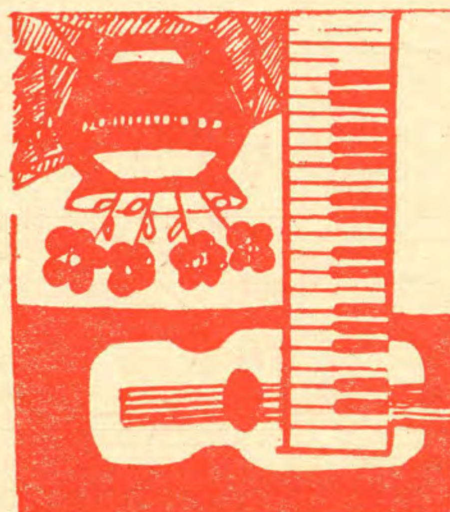
Польскі вяльможа стаў афіцэрам народна - вызваленчай арміі, а модны салонны кампазітар, які складаў прыгожыя п'ескі, стаў аўтарам баявых рэвалюцыйных песень і паходных маршаў.

У «Пісьмах аб музыцы» Агінскі расказваў, што яго патрыятычныя песні карыстаюцца вялікім поспехам, бо яны ўзбуджаюць храбрасць, энергію і энтузіязм таварышоў па зброі.

Апошні перыяд жыцця кампазітара звязаны з Італіяй, з горадам Фларэнцыяй. Ён вельмі многа працаваў, перапісваўся з польскімі эмігрантамі, якія жылі ў розных гарадах Еўропы, дапамагаў ім парадамі і грашыма, падтрымліваў многіх польскіх кампазітараў, пісьменнікаў, мастакоў, пісаў артыкулы і кнігі. І вельмі многа працаваў як музыкант — складаў паланезы, мазуркі, вальсы, маршы, рамансы на словы польскіх, французскіх і італьянскіх паэтаў.

Прайшло больш 130 год. Але да гэтага часу ў Польшчы, у Еўропе, ва ўсім свеце памятаюць гэтага выдатнага чалавека, патрыёта, музыканта, які верна паслужыў свайму народу.

АЛЕНА РАКАВА
музыказнаўца

КОШКІН НОС

Міша сказаў:
— Я ўмею маляваць кошку.
Ліля сказала:
— Я таксама ўмею.
І Сярожа сказаў:
— Я таксама.
Ліля ўзяла кавалак крэйды і намалявала белую кошку.

— Не падобная! — сказаў Міша.
— Кошкі не маюць такога носа.
— Вось я намалюю! — сказаў Сярожа.
Ён узяў кавалачак цэглы і намаляваў рыжую кошку.
— Не падобная! — сказала Ліля.
— У тваёй кошкі таксама няправільны нос.

Тады Міша сказаў:
— А я намалюю ўсё правільна. Ён узяў вугалёк і намаляваў чорную кошку.
— Хітры! — сказалі Ліля і Сярожа.

М. ГОРДЗІН

ЗРАБІ САМ

Такія фігуркі паспрабуй зрабіць пры дапамозе ножанак і клею з паперы, найлепш з кардону. Потым можна фігуркі памаляваць фарбай.

Рыбакі

Вуда ў кожнага ў руцэ
Ловім рыбу мы ў рацэ...
Тут паволька — скок, скок, скок, —
Мой тусіны паплавок.

Хлеб мой нехта праглынуў,
Паплавочак патануў,
Ірвануў тут вуду я,
Значыць, рыбка ты мая.

Мне папаўся на кручок
Невялікі акунёк.

Коля Рыжа

Пазнаёмімся

Дарагая «Зорка»!

Мы вучымся ў сёмым класе пачатковай школы. Вельмі любім чытаць «Ніву» і «Зорку». Вельмі чакаем, калі прыйдзе «Ніва». Дарагая «Зорка», пазнаём нас з сябрамі і сяброўкамі іншых школ. **Ліда Краснадэмбская, Вася Андрэюк, Анна Галубоўская, Вера Яроцкая, Мікалай Ісаюк, в. Паўлы, пошта Рыбалы пав. Бельскі.**

ДЗІНАЗАЎРЫ ЯК ЖЫВЫЯ

На сусветнай выстаўцы ў Нью-Йорку, у павільёне Форда, можна, седзячы ў аўтамашыне, агледаць прагістарычны пейзаж. Дзіназаўры зроблены ў натуральную велічыню, рухаюцца і нават выдаюць з сябе дзіўныя гукі. Для такіх штучак абсталяваны навейшыя электронныя машыны.

Над аблягчэннем грамадскай працы настаўнікаў

Многа месца прысвячаюць партыйныя і дзяржаўныя ўлады аблягчэнню настаўнікаў ад грамадскіх прац. Гэтая тэма ўжо даўно мела свой водгук у Міністэрстве асветы і ЗНП. Былі выданы нават спецыяльныя загады, якія забаранялі настаўнікам больш браць удзел у рознага тыпу канферэнцыях і нарадах, чым гэта прадугледжваў загад. Але загады загадамі, а жыццё жыццём. Многіх настаўнікаў, больш актыўных, у далейшым выбіралі рознымі старшынямі, дэлегатамі, сакратарамі, членамі рад, выкладчыкамі курсаў і т.п. Зразумела, у грамадскім жыцці нашае вёскі цяжка абыйсціся без настаўніка.

Над гэтым думаў Павятовы камітэт партыі ў Гайнаўцы. Ішло пра тое, каб настаўнікаў не адрываць за многа ад школьных заняткаў, а з другога боку — запэўніць іх удзел у грамадска - палітычнай дзейнасці. Таварышы з Павятовага камітэта, супольна з аддзелам ЗНП і аддзелам асветы і культуры дайшлі да вываду, што толькі некаторыя настаўнікі маюць многа розных функцый, а іншыя зусім іх не маюць.

Каб добра развязаць гэтую справу, у кожнай ГРН адбыліся рэяновыя сходы настаўнікаў, у якіх бралі ўдзел прадстаўнікі Павятовага камітэта ПАРП і аддзела ЗНП. Тут дакладна аналізавалася абцяжарванне грамадскай працай кожнага настаўніка. На месцы, калі хтосьці меў замнога функцый, яму забіралі частку, а атрымоўвалі тыя, хто дагэтуль працы грамадскай не мелі. Разумна і без крыўды.

Адначасова на гэтых жа нарадах таварышы з Камітэта партыі інфармавалі настаўнікаў аб ідэалагічных заданнях партыі ў гэтым навучальным годзе.

Трэба падкрэсліць, што ініцыятыва Гайнаўкі варта шырэйшага распаўсюджання. (ак)

Прафесія: бібліятэкар

Вялікае значэнне, і штораз большае, мае ў нас кніжка, чытальніцтва, бібліятэка. Але бібліятэка не жыве без чалавека, які яе вядзе. Ранг прафесіі бібліятэкара штораз часцей і мацней асвятляецца заслужанай славай. Добры бібліятэкар? Які ён? Перад усім той, хто многа ведае.

Бібліятэкары, патрэбныя вялікія веды, здабываюць на шматлікіх курсах — цэнтральных, ваяводскіх, павятовых.

Якраз закончыліся павятовыя семінары для бібліятэкараў у кожным з 17 беластоцкіх паветаў. Адзін з 3-х дзён семінара прысвечаны быў супрацоўніцтву бібліятэкі з ЗМВ. Гэтая арганізацыя штораз большы голас мае на вёсцы. Супрацоўніцтва прыдасца. (вл)

■ КАРЫСНАЯ ЗАМЕНА

Пагалоўе коней у Гайнаўскім павеце паменшала на 130 штук, а лік трактараў павялічыўся на 41 штуку. (ся)

■ СТАРАЖОЎКІ

У 1966 годзе пабудавана меліярацыйная старажоўка ў Нарве. Падобную старажоўку пабудуюць і ў Кляшчэлях. (ся)

■ ПАЛЯПШЭННЕ ПАЛЁЎ

Вёскі Навакорніна, Старакорніна, Чыжы, Мора, Збуч, Асоўка, Лушчы палепшаць урадлівасць сваіх палёў, на якіх плануецца правесці дрэнаж. (ся)

Конкурс „300"

На конкурс «300» на гэты год прызначана 2 мільёны 700 тысяч злотых. Усе тыя, хто ашчаджае, задэкларуюць найменш 300 злотых у месяцы кастрычніку, прымуць удзел у вялікім выйгрышы. Лясаванне ваяводскае адбудзецца 7 лютага 1966 г., а цэнтральнае — 7 сакавіка ў Варшаве. (вл)

Эканамічны рахунак у Новым Беразове

Гаспадары нашых вёсак штораз часцей уводзяць эканамічны рахунак гаспадаркі. Для гэтага сеюць такія расліны, якія прыносяць найбольшую карысць і даход гаспадарцы.

Новаберазоўская зямля выдае прыгожыя ўраджаі рапсу. Калі ў 1964 годзе тутэйшыя гаспадары засеялі 103 гектары гэтай расліны, то ў гэтым годзе было засеяна больш 300 гектараў. Перадавіком у пасевах гэтай расліны з'яўляецца Павел Красько, які ў 1965 годзе засеяў на плошчы 6-ці гектараў. Ураджайнасць з гектара больш-менш выносіць да 30-ці цэнтнераў насення. Калі ўлічым, што за адзін цэнтнер прамысловага насення рапсу плацяць 800 зл., а насеннага нават 1200 зл., то смела трэба сцвердзіць, што эканамічны рахунак тут поўнасцю прымяняецца. (ак)

Варта ведаць

Шматлікім кліентам Гайнаўскага ПЗГС-у варта ведаць, што гэты ПЗГС змяніў сваю сядзібу. Цяпер знаходзіцца ён у элегантным новым каляровым будынку, які пабудаваў сабе пры вуліцы Горнай у Гайнаўцы. Там усё на месцы: і начальнікі, і склады, і транспарт. Выгода тут не толькі «ужэнднікам», але і кліентам, якія будуць мець менш беганіны. (ся)

Інжынер патрэбны

Нацыянальны гімн прагучаў мяккімі гукамі ў прыгожай зале тэатра Вянгеркі і рэктар Вышэйшай Інжынерскай школы ў Беластоку праф. Мар'ян Панятоўскі пачаў сваю справаздачу. У святочным настроі слухалі яе найвышэйшыя ўлады ваяводства, студэнты

Так штогод урачыста пачынаецца новы навучальны год у вышэйшай школе.

Штогод так і не так. Бо штогод слухаем новых навін, штогод лепшых. У гэтым годзе справаздача рэктара была аб Вышэйшай, а не Вечаровай, Інжынерскай школе. Наша ВСІ — гэта навучальная ўстанова, якая развіваецца і ў далейшым будзе развівацца бурна. У 1980 годзе яна будзе налічваць разам на дзённых і вечаровых курсах 5.250 асоб (гэта многа). У тым жа годзе выйдзе з яе сцен 780 інжынераў.

А цяпер? У ВСІ вучыцца 1.200 студэнтаў на 4 аддзяленнях. Жанчын 157. У школе працуе 74 навуковыя работнікі.

Мілым момантам была ўзнагарода Міністра Вышэйшага Школьніцтва за выдатную доктарскую працу маладому нашаму вучонаму матэматыку — Зыгмунту Буцько. Школе прыбыў яшчэ адзін чалавек з высокай навуковай ступенню.

Цікавая была таксама пачатковая лекцыя праф. Варшаўскай Палітэхнікі Збігнева Панчкоўскага аб астранаўтыцы. Прафесар Панчкоўскі сказаў у канцы, што астранаўтыка з яе вялікай будучыняй патрабуе многа інжынераў. Беластоцкая школа іх дасць. Здабудзем Месяц, яго трэба забудаваць. Ужо цяпер гаворыцца аб месячнай інжынерыі, а за некалькі год мо словы заменяцца ў пільную патрэбу.

Да жаданняў многіх, якія прыслалі на адрас рэктара ВСІ, і наша рэдакцыя прылучае свае: няхай поспех не пакідае нашай важнай і вельмі патрэбнай Вышэйшай Інжынерскай школы ў Беластоку, дзе пераважна вучацца дзеці сялян і рабочых з Беласточчыны. (вл)

Здаровы дзядзька

Дзядзька Юзэф Дарафіюк са Стараберазова мае аграмадную бараду і моцнае здароўе.

— Нядаўна, — расказвае дзядзька, — чысцілі мы калодзеж. Аднойчы памочнікі мае, якім я падаваў з дна калодзежа вёдры, упусцілі з вышыні звыш 10 метраў мне на плечы вядро з балотам. Кончылася тым, што праз некалькі дзён мне крышку плечы пабалелі.

Вось дык дзядзька!

Фота: Ул. Паўлючук

ДБАЙЦЕ ПРА СВАЁ ЗДАРОЎЕ

Жанчыны наогул, а пераважна на вёсцы, мала ўвагі прысвячаюць асабістай гігіене. Яны лічаць, што гэта выдумка жанчын з горада. Часта на вёсцы чуюцца такія словы, што нашыя бабкі і маці не захоўвалі, не прытрымліваліся ніякай асабістай гігіены, не ведалі дактароў, радзілі многа дзяцей, былі здаровымі і жылі доўга. Гэта няпраўда. Зараз смяротнасць жанчын па прычыне жаночых хвароб вельмі зменшылася. Але на вёсцы надалей існуе погляд, што шкада траціць час на штодзённае падмыванне, што няма патрэбы ісці да лекара, калі нічога не баліць, забываючыся пры гэтым, што бруд з'яўляецца прычынаю ўсялякіх захворванняў. Такія жаночыя хваробы, як: запаленчыя працэсы палавых органаў, язва шыйкі маткі, паліп шыйкі маткі не суправаджаюцца болямі. Таму жанчыны, не паказваючыся лекару, нічога не падазраваюць. І звяртаюцца да лекара толькі тады, калі адчуваюць боль, але часта бывае ўжо запозна.

Розныя захворванні жаночых палавых органаў, якія не лечацца, часта прыводзяць да ўзнікнення пухлін. Пухліны бываюць дабраякасныя і злаякасныя, гэта значыць, ракавыя. Дабраякасныя пухліны нічым не адрозніваюцца ад той тканкі, з якой яны ўзніклі, іпасля выдалення (аперацыі) не паўтараюцца. Але выдаляць іх трэба абавязкова, таму што здараюцца выпадкі, што яны пераўтвараюцца ў ракавыя. Кожную хваробу, а ў гэтым выпадку таксама рак, значна лягчэй лячыць пры зараджэнні, чым калі яна ўжо развілася. Вось чаму кожная жанчына 1—2 разы ў год павінна абавязкова прайсці агляд у лекара - гінеколага Найчасцей на вёсцы няма лекара ад жаночых хвароб, тады трэба пайсці да акушэркі.

Трэба вам, жанчыны, запамятаць: вы самі з'яўляецеся вяршыцелькамі свайго лёсу; ад вашай свядомасці, асцярожнасці, своечасовага візіту ў лекара-гінеколага або акушэркі залежыць ваша ўласнае здароўе і працаздольнасць.

АКСІННЯ

навучыліся яшчэ добра гаспадарыць і не маем яшчэ ўсіх магчымасцей, каб таго навучыцца.

Адной з такіх магчымасцей будуць, так званыя, будаўнічыя кніжкі, якія цяпер уводзіць СОП. Дазволяць яны хутка і салідна пабудавацца, без чаго таксама немагчымая добрая гаспадарка.

Той, хто хоча пабудаваць адпаведныя гаспадарскія будынкі, павінен узбіраць на гэткай кніжцы суму не меншую, чым адна пятая ўсяго кошту будовы ў с ы р ы м стане і пратрымаць гэтую суму на кніжцы прынамсі адзін год часу. Кніжкі гэтыя чатырохпрацэнтавыя і калі, напрыклад, трымаем на гэтай кніжцы праз год дзесяць тысяч злотых, то нарастае дадатковая сума 400 злотых (усё роўна бы знайшоў іх на вуліцы!) Аднак, бадай, самае важнае гаспадару тое, што маючы такую кніжку, даецца яму гарантыю на адпаведную пазыку ў сельскагаспадарчым банку і хуткую куплю ўсіх патрэбных будаўнічых матэрыялаў: цэмент, цэгла, вапна і г.д. У наш час, калі за мяшок цэменту людзі скачуць да вачэй, такія гарантыі ўсё роўна бы манна з неба. Кніжка гарантуе гаспадару таксама цвёрдыя цэны. У выпадку, калі, скажам, падаражэе цэгла, то гаспадару даплацяць такую суму, на якую падаражэла цэгла, на дарагоўлі ён нічога не траціць — ані залатоўкі. На гэты год Беластоцкаму ваяводству прызнана штосьці каля васьмісот такіх будаўнічых кніжак, па 5—8 кніжак на кожную касу СОП. У кляшчэлеўскім СОП ужо т р о х зацікавіліся гэтымі кніжкамі — двух з мястэчка Кляшчэлі і адзін з вёскі Грузка.

І гэта ўсё...

Пакуль што ніхто не заложыў будаўнічай кніжкі. Будуюцца людзі збіраючы цэлымі гадамі то цэглу, то цэмент, то чарапіцу, то вапну. Пакуль дастануць адно, змарнуецца ўжо другое (скамянее цэмент). Чыстае марнатраўства матэрыялаў, грошай, часу ў «калейках». Але гэтым, відаць, ніхто, ані адзін чалавек не пераняўся.

Няўжо гэта яшчэ адна няўдача СОП-аўскіх планаў у Кляшчэлях? Няўжо і гэта скромная магчымасць застанецца нявыкарыстанай?

Гэтым разам не веру!

САКРАТ ЯНОВІЧ

(Працяг са стар. 1)

ПРА НАЙБОЛЬШУЮ РАЦЫЮ

Цяпер драўляныя будовы не ў модзе і не так трывалыя яны як мураваныя. Але мураваныя будовы трэ' ўмець будаваць. Напрыклад, у Гайнаўскім павеце штогод каля сямісот гаспадароў будуецца.

Ды хто ім будуе?

Будуюць часта самыя з помачу нямнога разумнейшых ад іх дамарослых майстроў з другога канца вёскі. У гэтым павеце далічыліся ўсяго раптам 94 фаховых рамеснікаў, якія нярэдка працуюць паўлегальна альбо і нелегальна. Палохаюць іх высокія падаткі.

Так сказаць, тайных рамеснікаў можам пацешыць тым, што ў Беластоку разумеюць іхні страх і моцна дабіваюцца ў Варшаве, каб паменшыць падаткі і даць ім магчымасць дастойнага заробку на карысць вёскі. Без іх фаховых рук, чаго добрага, дачакаемся такіх хат як тамтая ў Мокрым.

Тым не менш ліквідацыя рамесніцкай нелегальшчыны - партызаншчыны не створыць раю ў вясковым будаўніцтве. Патрэбны большыя кадры рамеснікаў. Вось, у Сакольскім павеце на аднаго фаховага рамесніка-майстра выходзіць 28 новабудаваных будынкаў штогод, а ў Гайнаўскім — 20 будынкаў. Вядома, не яны будуюць усе гэтыя будынкі, але, пераважна, дамарослыя майстры, якія не заўсёды ведаюць як пакласці цэглу на цэглу, пустак на пустак.

НЯЛЁГКІ ЛЁС...

...нашай сельскай гаспадаркі, вякамі занядбанай і моцна адсталай у параўнанні да іншых рэгіёнаў нашай краіны. Таму беластоцкая ваяводская рада бачыць пільную патрэбу развіццю вясковага будаўніцтва без якога нельга гаварыць усур'ёз аб самай гаспадарцы.

Наколькі гэта магчыма будуюцца новыя заводы будаўнічых матэрыялаў і разбудоўваюцца старыя — ужо ў Лясанцы пад Міхаловам, ужо ў Орлі пад Бельскам, у Валілах.

Аднак жа не такая простая штука пабудаваць ці разбудаваць вялікі завод. Да зарэзу патрэбна тут такая ініцыятыва, як у Дубічах Царкоўных, дзе самі сабе выраблююць пустакі ды яшчэ прадаюць іх другім. Да грамадскіх радаў ідзе наказ за наказам, просьба за просьбаю, каб арганізоўваць выкарыстанне мясцовых рэзерваў для вырабу будаўнічых матэрыялаў; каб арганізоўваць у меру магчымасцей рамонтна - будаўнічыя групы, якія паспрыяюць не толькі хуткаму але і добраму, адпаведнаму будаўніцтву вясковых будынкаў.

Як жа на месцы тут пагаворка: «Як пасцелешся, так і выспішся». Значыць, як пабудуешся, такі з цябе гаспадар. (СЯ)

Яшчэ нядаўна з буйваламі працавалі толькі мужчыны. Сёння, калі ўсе пайшлі да войска, на рысавых палях В'етнама працуюць жанчыны. (а-ся)

Тоўстыя хварэюць

Адным з найбольшых ворагаў цывілізаванага чалавека з'яўляецца паўната і збытак вагі. Сёння мы ведаем, што паўната спрыяе шматлікім хваробам і не з'яўляецца толькі праблемай прыгажосці, але перад усім здароўя. Цукровая хвароба, павышаны крывяны ціск ці хваробы кровазвароту звязаны часта з дадатковымі кілаграмамі.

Справы дыеты і паўнаты ўвайшлі на стала ў лекарскія кабінеты і з'яўляюцца праблемай навуковых доследаў. Др П. Фабры апублікаваў свае новыя доследы на тэму рацыянальнага харчавання. І што аказваецца: тыя, хто есць менш але часцей, таўсцеюць менш у параўнанні з тымі, хто есць рэдка але больш. Адсюль вывад: трэба есці часта, але менш!

У студзені гэтага года ў Канстанціне быў адкрыты санаторый, дзе пераважна жанчыны лечацца ад паўнаты. Схуднуць часамі трэба на 10, 20, а нават і 50 кілаграмаў! Штопраўда некаторыя цяжка гэта пераходзяць, слабыя характары ламаюцца, але і ім з дапамогай прыходзіць лекар - псіхолаг. У нас вельмі распаўсюджаны погляд, што хто таўсцейшы той здароўшы. Няпраўда. Паўната — частая прычына ўсялякіх хвароб, а нават і смерці. Але перасцерагаем: нельга праводзіць самому фарсіраванага лячэння, яно павінна праходзіць пад дакладным кантролем лекара!

(а-лів)

ТОЙ САМЫ ЗРОК?

Уласна кажучы мы маем зусім іншыя вочы пры святле, а іншыя ў цемнаце. Уражлівасць людскога зроку ў цемнаце з'яўляецца на 2000 разы большай чым пры святле. (а-лів)

НОЖ І ВІЛКА

— гэта вельмі няроўная ўзростам пара: нож з'яўляецца на 100 тыс. гадоў старэйшым за вілку, якою пачалі карыстацца толькі 300 год таму. (а-лів)

ЦІ ВЕДАЕЦЕ...

...што сырая цыбуля ачышчае ад іржаўчыны металічныя нажы;

...што калі цыбуляй працерці лакіраваныя туфлі або сумку, яны зноў набываюць бляск;

...што працёршы цыбуляй пазалочаную раму, можна зняць плямы ад мух;

...што калі вас укусіў камар, патрыце тое месца сырой цыбуляй і раздражненне зараз жа знікне. (лів)

МАТУРА ПА РАДЫЕ

«Матура па радыё» гэта спецыяльныя ўрокі, якія перадавала іспанскае радыё. Матэрыял урокаў ахопліваў праграму сярэдняй школы. Спачатку гэтыя лекцыі перадаваліся з думкаю аб вучнях, якія не маглі хадзіць у школу з прычыны вялікай адлегласці да яе, хваробы або працы. З гэтых лекцый карыстае таксама вельмі многа дарослых: рабочых, вайсковых, хатніх гаспадынь. У 1964 годзе «радыёвую матуру» здало 20 тысяч асоб. Радыёперадачы рыхтавалі прафесары вышэйшых школ. (а)

«13»

У нас лічбу «13» усе лічаць нешчаслівай. У Італіі, напрыклад, існуе апінія, якая абапіраецца быццам бы на жыццёвай практыцы, што «13» з'яўляецца шчаслівай лічбаю. Вельмі часта гэтую лічбу выразаюць на брошках і талісманах. Найчасцей іх носяць дзяўчаты, таму што гэта ахоўвае ад няшчасця. Больш таго, гэта гарантуе поспех, удачу ў каханні. (а-лів)

КІНАКААПЕРАЦЫЯ

Савецкая кінематаграфія прыступіць у хуткім часе да рэалізацыі некалькіх фільмаў у кааперацыі з заходнімі кінастудыямі і вытворцамі. «Масфільм» падпісаў дагавор з вытворцам Альда фон Пінэлі (ФРГ) на супольную рэалізацыю фільма пра італьянскага генерала Нобіле і яго няўдачным паходзе на Паўночны Полюс у 1928 годзе. Мюнхенская кінастудыя супольна з «Масфільмам» рэалізуе серыю тэлевізійных фільмаў. Французскі рэжысёр зробіць кінакамедыю ў Савецкім Саюзе, зместам якой будуць прыгоды амерыканскіх, японскіх і французскіх пацярпеўшых крушэнне грамадзян, якіх шторм выкінуў на тэрыторыю Савецкага Саюза. (а-лів)

6 „Кубаў“ у СССР

У Савецкім Саюзе шэсць мясцовасцей маюць назву «Куба». Дзве Кубы адлеглыя ад сябе на 700 км знаходзяцца ў Азербайджанскай Рэспубліцы, а чатыры іншыя: Высокая Куба, Сярэдняя Куба, Нізкая Куба і Елян-Куба знаходзяцца над ракою Урал. Жывуць там паляўнічыя і дрывасекі. (а-лів)

★ ДНІ САВЕЦКАГА ФІЛЬМА ★

Яны будуць працягвацца ад 28.X. да 10.XI. у праграме: 9 мастацкіх фільмаў, 2 доўгаметражныя дакументальныя, 6 на плёнцы 16 мм.

9-ць першых складаюць гвоздзь «Дзён»: маем 6 драм, 1 сенсацыйны для моладзі, 1 камедыю, 1 крымінал.

Савецкі фільм перажывае дні сваіх вялікіх пошукаў, таму і ў рэпертуары «Дзён» гэтага года маем так многа пазіцый сур'ёзных і толькі адну камедыю. Прытым вялікія пазіцыі савецкага фільма былі заўсёды драмамі.

Дні савецкага фільма ў Польшчы адкрые кінакарціна «Бацька салдата» ў кіно «Масква» ў Варшаве, а ў Беластоку ў кіно «Покуй». Прысутнічаць будуць савецкія працаўнікі кіно і акцёры. У Польшчу на «Дні» прыедзе дэлегацыя з 6—8 чалавек.

За найлепшыя вынікі ў распаўсюджванні савецкіх фільмаў Галоўнае Праўленне ТППР уфундавала пераходны сцяг і тры бясплатныя выезды ў Савецкі Саюз. (вл)

Кадр з новага савецкага фільма «Бацька салдата», якім адкрываюцца «Дні савецкага фільма» 1965 года.

Люблінскія кантрасты

Сталіца Люблінскага ваяводства развіваецца вельмі дынамічна, мае ўжо 220 тысяч жыхароў. У сувязі з тым развіваецца і цэлы гарадскі арганізм. Будуюцца новыя камунікацыйныя артэрыі, паслугі, а самае галоўнае — жыллёвае будаўніцтва, якое памалу выпіхае старыя будынкі.

Такі від вельмі характэрны і нашаму Беластоку.

• алякcей карпюк •

ПУШЧАНСКАЯ АДЫСЕЯ

Ноччу мы адмахалі кіламетраў з трыццаць і раніцой выходзім да першага партызанскага прыстанішча. Зямлянку днём немцы ўзарвалі. Каб Мішка не спазніўся са зборамі і мы выйшлі са Страшава на дзень раней, якраз маглі б папасціся тут! Адгадай, дзе лепш.

Зноў прабіраемся некалькі начэй. Торбы нашы танчэюць, даводзіцца думаць і пра харчы. На шашы Ружаны — Пружаны немцы нас ганяюць яшчэ раз, а Мішка ўмудраецца згубіць шапку. Але цяпер не бяда, за шашой — партызанская зона!

На край Гута-Міхалінскага лесу прыбываем мы толькі аж на дзесятыя суткі. Як на злосць, выпаў глыбокі снег, прыкрыў усе дарогі і сляды. Просекі аднолькавыя, не ведаю, каторай дабіцца да лагера. Непатрэбныя дарогі замініраваны, перакопаны воўчымі ямінамі, хадзіць па сцежках усляпую — самагубства. Цягнемся паўдня, але — ні разведчыкаў, ні слядоў. Мішка вафельным ручнікoм абвязвае сабе лысіну, не адстае ні на крок. Нават яшчэ захапляецца зімовым пейзажам лесу. Затое Віктар паабдзіраў ногі, выбіўся з сілы, страціў надзею, зусім раскіс.

— Пакіньце тут мяне, не мучцеся! — ные.

— Плакса, маўчы! — шыпіць на яго Мішка. — А то і праўда пакінем!

На Віктара не дзейнічае. Чорт, дзесьці тут павінны пачынацца сямейныя лагеры, імі ўсеяна ўся Гута, куды яны праваліліся? Мо за гэты час немцы прачасалі лес?..

121

Віктара бяром пад пахі, валачом. За намі на некранутай белізне астаюцца два глыбокія раўчукі ад безуладных ног. Стаміліся і мы. На палянцы ломім яловыя лапкі, кладзём на іх Віктара, я накрываю сваім кажухом:

— Пачакай тут. Хутка вернемся.

— Хло-опцы! Я нікому не патрэбен, не хачу болей жыць...

— Забяры ў яго нож! — загадваю Мішу, і адпраўляемся на пошукі.

Чуецца шастанне пілы. Два старыя рыхтуюць бярэзіну на дровы. Абодва дзядзькі з сямейнага лагера. Бяром у іх сані, вязём хворага да зямлянак. Там Віктарам займуцца жанчыны.

...Праз пару гадзін дрывасек вязе нас у лагер баявых атрадаў. Едзем партызанскай магістраллю, на ёй рух, нібы на гарадской вуліцы. Мінаюць нас конныя і пешыя ўзброеныя хлопцы, узіраюцца. З захутанай шыяй, з абкручанымі ў жаночыя хусткі нагамі ляжыць у санях Віктар — як партызан пасля ранення ў баявой аперацыі! А чаго варты Мішка! Паважны позірк, поўны пояс гранатаў. У высокай папасе з рыжай анучы, падаравалі ў сямейным атрадзе. Твар зарос густым і шэрым шчаціннем.

— Што за Махно з'явіўся ў Гута-Міхаліне? — жартуюць партызаны.

— От бы Гітлер яго ўбачыў!

— Адразу скончылася б вайна!

Мішка не міргне вокам.

Ды і я з гордасцю дазваляю аглядаць сваё войска. Няважна, што малое. Гэта ўжо група!

Здалёк пазнаю нашага Лысага. Фурманка пад'язджае бліжэй... Кулеша!

— Здароў, Мікалай! — радуюся, нібы спаткаў роднага.

— Здароў... — Кулеша таропіцца на маіх сяброў.

— Што ў вас чуваць?

— Нічо-ога...

— Усе жывыя?

— Халера іх не бра-ала.

122

— А ты куды?

— У Залешаны. Па малако.

— Навошта яно?!

— Радыстка загрубела...

— ?!

— Цяпер ужо і малако будзеш вазіць, пачакай...

У мяне адымае мову і быццам на душу нехта выліў вядро памыяў.

*

Здаў я рапарт капітану, нам вызначылі трое сутак адпачынку.

На другі дзень прачынаюся позна і не ведаю, што рабіць. Нашы партызаны разбрыліся. Нават Мішка адправіўся на кухню заляцацца да Марусі. У кутку цяжка дыхае праз сон Віктар. І мне не лягчэй.

Ну, добра, нічога не буду рабіць сёння, заўтра, а далей? Недзе там зрушылі з устояў немцаў, пруць іх на захад. Партызаны з гута-міхалінскіх брыгад ходзяць на засады, дыверсіі, скубуць немцаў, а я? Зноў шыкуйся на пост ахоўваць зямлянкі, якіх ніхто не кране і так, бо іх сцеражэ яшчэ і гарнізонная варта. Раніцой падымайся па сігналу, слухай прыдзіркі педантычнага старшыны, сустракайся з радысткай... Праз два дні пачнуць пасылаць з Кулешай на вёску, а Меер будзе прыставаць з шахматамі, ведаючы, што абыграе. Ух, якімі жудасна прыемнымі ўспамінаюцца хвіліны, калі мы ўтрох з вялізным кошыкам яек уцякалі, дражніліся з немцамі. Загінуць так, і то раскоша! З роспачы пераварочваюся на жывот.

У зямлянку ўваходзіць Саша Сляпуха — камандзір групы, з якім мы вырушалі пад Беласток.

— Ты ўжо тут? Здароў! — працягвае руку.

— Здароў! — радуюся і сядаю на нары. — Учора прыбылі!

Насуперак свайму несімпатычнаму прозвішчу, Сашка — рослы цёмна-русы прыгажун у начышчаных да бляску ботах нямецкага афіцэра, сініх галіфэ і ў новым карычневым пінжаку. Хлапец увесь сабраны, падцягнуты, паголены. Што яму — вольны чалавек!

123

ТРЫБУНА чытачоў

Разваліўся мост

На выгане паблізу вёскі Дубічы Царкоўныя месяц таму разваліўся мосцік. Што ж, разваліўся, трэба новага паставіць, — кожны скажа. Але ў нас не так: разваліўся і чорт з ім, людзі няхай перапраўляюцца ў іншым месцы. Так яно і ёсць — фурманкі, людзі, жывёлы... перапраўляюцца праз меліярацыйны роў паабапал колішняга маста, а пры гэтым роў марнуецца, засыпаецца і там, дзе ён быў, цяпер дзве калужы вады.

А калі хто-небудзь уначы будзе ехаць фурманкаю і не будзе ведаць, што мосцік разбураны? Што ж тады? Выпадак!

І з мясцовых улад на гэта нядбальства ніхто не звяртае ніякай увагі. А чаму? Відаць ніхто з іх гэтым выганам не ездзіць і мо некаторыя нават не ведаюць, што і мосціка няма ўжо. А трэба ведаць.

І час, найвышэйшы час, каб нашы ўлады — Прэзідыум ГРН — зацікавіліся такім прыкрым становішчам. Добра было б каб да зімы на месцы разваленага паставіць новы мосцік.

Мікалай Панфілюк
Дубічы Царкоўныя

Масеўскае жыццё

У Масеве 60 жыхараў. Гэта прыгожая вёска і прыгожыя ў ёй людзі. З кожным годам жывуць яны культурней. У вёсцы шмат моладзі. Яна славіцца на ўсю аколіцу. Калі ў Масеве забава, дык на яе прыязджаюць нават з Беластоцкага павета. А што ўжо гаварыць пра тутэйшыя дзяўчаты. Яны вельмі любяць песні. У летнія вечары іх чароўныя галасы чуваць у вёсцы амаль да поўначы.

Масева наведвае кіно. Яно карыстаецца вялікім поспехам. Вёску спалучае таксама з шырокім светам ПКС. Самаход курсуе два разы ў дзень. Цяпер масеўцаў нярэдка можна сустрэць у Гайнаўцы ці ў Беластоку. Не так даўно ў Масеве арганізавана сельгасгурток. У мясцовай школе вывучаюць тры мовы: польскую, рускую і беларускую.

Ян Леўша
Масева

Наша вёска

Вёска Навакорніна ў Гайнаўскім павеце налічвае каля 150 гаспадароў. У 1960 годзе быў арганізаваны сельскагаспадарчы гурток, які зараз добра працуе. У сельскагаспадарчым гуртку ёсць 3 трактары, 2 малацілкі і іншыя неабходныя гаспадарчыя машыны. Прэзасам гуртка з'яўляецца Уладзімір Куптэль. У 1963 годзе перадказана была ў карыстанне крама, прадаўшчыкам якой з'яўляецца Міхал Шварц. У канцы чэрвеня гэтага года аднавяскоўцы атрымалі пункт скупкі малака. Гэта прыгожы новы будынак. Малачаркай працуе Вера Сельвесюк. За сабраныя вучнямі грошы і пры дапамозе павятовых школьных улад быў куплены школе тэлевізар. Восенню і вясной 1964/65 г. у вёсцы праведзены былі меліярацыйныя і дрэнацыйныя работы. Пабудавана дарогу Навакорніна-Трывежа. З кожным годам вёска прыгажэе і развівае культурнае жыццё.

Аляксандр Кірылюк
Навакорніна

СВЯТА Ў БАРЫСАЎЦЫ

У вёсцы Барысаўка (Гайнаўскі павет) ужо электрычнае святло існуе больш трох год. На вуліцы да гэтага часу яно таксама было. Але вось ужо больш як два месяцы толькі на двух слупах гараць лямпачкі. А чаму яны не свецяць на іншых? Ці лямпачак на іх няма? Так. Сяляне ходзяць упоцемку. А на час капання бульбы святло неабходнае. Справа толькі ў тым, што аб гэтым ніхто не падумаў і невядома калі і хто падумае аб гэтай справе.

В. Анішчук
Барысаўка

УЖО НЕЗАДОЎГА

Малыя гайнаўскія вёсачкі Рутка. Тафілаўцы не маюць электрычнага святла. Як мы даведаліся, улады плануюць электрыфікаваць гэтыя вёсачкі ў пачатку 1967 года.

(ся)

БАЗЫ

Намечана ўтварыць, так званыя, базы механізацыі сельскай гаспадаркі ў Кленіках, Ласінцы, Новаберазове, Старакорніне, Чыжах і Кляшчэлях. Вядома, тыповая нядбайнасць ПОМ-аў усім збрыдла.

(ся)

У нас пісьманосцам Янка Белавежац

Янка Белавежац працуе пісьманосцам на пошце ў Ласінцы, Гайнаўскі павет. На гэтай пасадзе ён ужо многа год. Да яго належаць вёскі Ласінка, Камень, Кутавая, Катлоўка, Навіны і Забалоцце.

Я. Белавежца ўсе паважаюць, як старэйшыя, так і малодшыя. Гэта чалавек жыццёвы. Заўсёды штосьці раскажа, параіць, а таксама прыпомніць аб падпісцы «Нівы», якую ў нас пераважна выпісваюць.

Ад нашага пісьманосца няхай бяруць другія прыклад.

Мікола Ялінік
в. Навіны

Дарагая „Ніва"

Звяртаюся да цябе, бо не бачу, хто б іншы нам памог. Я пішу ад імя жыхараў Крываціч, вёскі з Бельскага павета. У нас ужо шэсць гадоў будуецца святліца. Мы працавалі чынам і далі грашовы ўклад. Далей павінны нам дапамагчы ГРН у Орлі і Аддзел асветы і культуры ў Бельску. Дапамога была, але грошы прапіў старшыня ГРН. Інспектар з Аддзела культуры абяцае ўжо некалькі год, а святліцы не было і няма. Стаіць мур, паставілі печы, улажыць толькі падлогу, грошы на тэлевізар мае сельскагаспадарчы гурток. І ўсё будзе добра. Паможы нам «Ніва» разбудзіць Аддзел культуры і ГРН, каб зноў не прызналі крэдытаў у канцы года. Лепш няхай даюць цяпер.

Моладзі ў нас многа, а настаўнікі з нашай школы дапамогуць разгарнуць культурную працу.

Зямляк

І ў Дзянісках крама

Вёска Дзяніскі налічвае звыш сто гаспадароў. Дагэтуль крама ў вёсцы змяшчалася ў памяшканні селяніна. Кожны вечар можна там убачыць мужчын, якія парассядаюцца на бочках, праводзячы час на пагаворках. Не ідуць у кавярню, дзе можна правесці вечар пры аглядванні тэлевізійнай праграмы, або пры чытанні розных часопісаў. Але цяпер і ў Дзянісках будуецца крама, якая да зімы будзе перадказана ў карыстанне. Крама месціцца за вёскай каля злеўні малака і каля будынкаў, якія засталіся па спулдзельнях прадукцыйных.

У новай краме таргаваць будуць толькі ў вызначаныя гадзіны, а не так, што хто калі хоча, так як гэта было і ёсць яшчэ ў старой краме.

Лёня Врублеўскі
Гайнаўка

Дарагое **Сэрцайка!**

Два гады таму выйшла я замуж у другую вёску. Цяпер два месяцы таму я нарадзіла сына. Спачатку я была вельмі задаволена, што выйшла замуж, бо муж мой вельмі мне спадабаўся. Але праўду кажучы, я яго добра і не ведала. «Хадзілі» мы з сабой толькі адзін месяц. Таму вось цяпер расчараваная. Пераканалася, што ведаючы хлопца так мала ніколі не трэба выходзіць замуж. А вось раскажу, што здарылася. У суседняй вёсцы быў фэст, на які і мы з мужам былі запрошаны ў госці да сваякоў. А як жа, паехалі. Вечарам пайшлі на забаву і пасля нейкага часу, калі я агледзелася, майго мужа ўжо не было. Потым даведалася, што мой муж сустрэўся на гэтай забаве са сваёй былой нарачонай (яна зараз мае толькі 17 год) і павёў яе дамоў (значыць у другую вёску, дзе і мы і яна жывем). Мне вельмі было прыкра, тым больш, што я яшчэ і не чуюся вельмі здаровай пасля нараджэння дзіцяці. Дамоў я вярталася з цёшчай, ёй таксама было прыкра, бо яна мяне лепш любіць і шануе, чым свайго сына. Парай Сэрцайка, што рабіць? Ці адразу пакінуць мужа? Чакаю адказу.

Вера
з Гайнаўскага павета

Дарагая Вера!

Разумею тваю сітуацыю. Яна сапраўды цяжкая. Маеш рацыю, пішучы, што не варта выходзіць замуж за хлопца, якога не ведаеш, а падабаецца толькі з выгляду. Вонкавы выгляд — гэта яшчэ не ўсё. Важнейшае, які гэты чалавек унутры, які яго характар і т.п. Але пра гэта ўжо запозна. Мне здаецца, напэўна і многія іншыя бы так сказалі, што пакідаць адразу ўжо мужа не трэба, у вас жа ёсць дзіцё, якому патрэбны бацька. Але не раю таксама дараваць гэтага факту мужу, гэта можа дадаць яму адвагі на іншыя такога роду паступкі. Ты перш за ўсё пагавары з мужам і скажы яму ясна, што вы ж маеце дзіця — гэта перад усім найважнейшае і для яго дабра ўсё трэба зрабіць. Але можаш яго настрашыць, што калі такія рэчы будуць паўтарацца, дык адыдзеш з дзіцём да сваіх бацькоў і ён вымушаны будзе плаціць аліменты. А як пішаш у пісьме, твой муж вельмі любіць сына. І гэта іменна добра, бо маеш надзею на выйгрыш. А па-другое пайдзі да гэтай дзяўчыны, да яе бацькоў і сур'ёзна з імі пагавары. Думаю, што гэта паможа, бо ж дзяўчына гэтая яшчэ непаўналетняя, дык думаю, што бацькі маюць вялікі ўплыў на яе паводзіны.

Жадаю ўсяго добрага
Сэрцайка

Сашка вымае тытунь, закурвае. Па вачах бачу, хлопец нешта мае.

— Ну і дасталося ж за цябе, брат ты мо-ой! — прызнаецца нарэшце, зацягваючыся дымам.

— З-за мяне-е?

— Ну! Што адпусціў тады аднаго.

— Як ты мог не адпусціць? Я ж не з тваёй брыгады!

Сашка мяне мерыць прыжмуранымі вачыма, як наіўнага. Паясняе:

— Калі выходзілі з лагера, атрымаў заданне дзень і ноч не спускаць з цябе вока. Ваш Чыгроў загадаў, як толькі заўважу што — страляць!

— У мяне-е-е?

— І не адпускаць ні на крок аднаго. У тваёй вёсцы добра праверыць, з якога лагера ты ўцёк...

Па скуры праходзіць мароз, сціскаецца сэрца.

— Ты мне спадабаўся, яшчэ калі мост узрывалі, калі ты мучыўся са скуламі.

— Эк...

— Я адразу махнуў на ўсё рукой. Потым яшчэ і адпусціў, бо бачыў — табе хочацца схадзіць дадому... Прывозім у лагер пабітых хлопцаў, а мяне начальнік асобага аддзела давай цягаць. Нават пару дзён сядзеў у лазні. Прыпомнілі мінулае...

Яго гісторыю ведаю. З пачатку вайны Сляпуху загадалі пайсці ў камендатуру паліцаем — у мястэчка, куды ён хадзіў у школу. Пры яго дапамозе камендатуру потым знішчылі, ён перайшоў у атрад. Праз пару дзён той, хто пасылаў яго ў паліцаі, загінуў. Саша застаўся з плямай.

Не ведаю, як адудзячыць сябру. Вінавата гляджу яму ў вочы.

— Паўтара месяца нікуды не выпускалі з лагера. Вярнуўся ты — і сёння адразу напраўляюць пад Брэст. Адным словам, усё ў парадку... Засумаваў за справай, не магу дачакацца да вечара.... — з раскошным хрустам суставаў пацягваецца ён.

124

Ледзь не выю з роспачы. Дакуль будзе цягнуцца змора падазронасці? Што яшчэ трэба зрабіць, каб пазбавіцца яе? Хіба я вінаваты, што трапіў у лагер?

— То чым вы цяпер заняты?

— Гаспадарчымі аперацыямі.

— Адно па хатах ездзіце?

— Чорт яго ведае! — выбухаю. — Пасылалі ў родную вёску, думаў — во, пачынаецца сапраўднае. Ажно...

— Я Чыгрова разумею. Збіраць па штабах атрадаў звесткі могуць толькі дэсантнікі. Камандзіры нашы абы-каму нічога не скажуць. Чыгроў узяў тактыку правільную. Навошта ім наражацца, выходзіць з лагера, падумай? Шасцярым вашым дэсантнікам не зрабіць таго, што зробяць некалькі тысяч партызан. І дэсантнікі дзейнічаюць, нічога не скажаш, не вылазяць з брыгад ад разведчыкаў.

Хоць ва мне з'яўлялася крыўда на сваё начальства, але вольна так думаць я не смеў. Мяне ўразілі заўвагі Сляпухі.

— Выходзіць...

Маўчым. Цяжка ўздыхаю.

— Дурань, уцякай у другое месца, бо тут — скіснеш! Ты ж не інвалід які...

— А хіба можна пераходзіць, куды хочаш? — палохаюся.

— Ты яшчэ спытай у Чыгрова дазволу!..

— ?!

— Ну, мне пара. Бывай!

— Пачакай, праўду! — хапаюся я нацягваць боты.

Выходзім з зямлянкі. Насустрач ляціць Галя.
— Таварыш Кучынскі, да капітана!
Падгінаюцца ногі.

(Працяг будзе)

125

Праграма
на 2 — 7.XI. 1965 г.

ГАЙНАЎСКІ ПАВЕТ

Белавежа
„Obca krew" (radz.), 2—3. „Sprawa trzynastu" (radz.), 4—5. „Zmartwychwstanie" (radziecki), I s. 6—7.

Кляшчэлі
„Kołysanka" (radziecki), 2—3. „Szybsza od wiatru" (radz.), 4—5. „Dwie sroki za ogon" (radziecki), 6—7.

Дубіны
„Burzliwa młodość" (radz.), 6—7.

Нарва
„Ach te dzieci" (radz.), 3—7.

Нараўка
„Strzał we mgle" (radz.), 3—7.

Чыжы
„Babcia, dziadkowie i ja" (radziecki), 3—7.

Дубічы Царкоўныя
„Burzliwa młodość" (radziecki), 3—7.

БЕЛЬСКІ ПАВЕТ

Боцькі
„Ach te dzieci" (radz.), 3—7.

Орля
„Dwaj w stepie" (radz.), 3—7.

Райск
„Artysta do wszystkiego" (radziecki), 3—7.

БЕЛАСТОЦКІ ПАВЕТ

Гарадок
„Człowiek, który wątpi" (radzieck.), 6—7.

Міхалова
„Zmartwychwstanie" I s. (radziecki), 2—3. „Zmartwychwstanie" II s. (radz.), 4—5. „Czapajew" (radziecki), 6—7.

СЯМЯЦІЦКІ ПАВЕТ

Нурэц
„Nieprzyjaciel u progu" (radzieck.), 2—3. „Biała karawana" (radz.), 4—5. „Kołysanka" (radziecki), 6—7.

Мілейчыцы
„Zmartwychwstanie" I s. (radziecki), 2—4. „Zmartwychwstanie" II s. (radz.), 5—7.

САКОЛЬСКІ ПАВЕТ

Крынкі
„Miasto bez wody" (radz.), 2—3. „Aktorka księcia pana" (radziecki), 4—5. „Kronika jednego dnia" (radz.), 6—7.

Шудзялава
„Dwie sroki za ogon" (radziecki), 3—7.

Сідра
„Kronika jednego dnia" (radzieck.), 2—3. „Bajka o złym prądzie" (radz.), 4—5. „Biała karawana" (radz.), 6—7.

Сухаволя
„Biała karawana" (radz.), 2—3. „Spotkali się w pociągu" (radz.), 4—5. „Miasto bez wody" (radz.), 6—7.

ДУБРОЎСКІ ПАВЕТ

Новы Двор
„Porucznik Marynin" (radz.), 6—7.

Ліпск
„Czekajcie na listy" (radz.), 6—7.

Adres redakcji: Białystok, ul. Wesołowskiego 1. Telefony: red. naczelny 25-89, centrala 37-41 do 45. Warunki prenumeraty: miesięcznie — 2,40 zł, kwartalnie — 7,20 zł, półrocznie —14,40 zł, rocznie — 28,80 zł. Prenumeratę przyjmują wszystkie placówki pocztowe i listonosze. Wpłaty na prenumeratę indywidualną należy dokonywać na konto PUPiK „Ruch" Nr 102-7-161 NBP Białystok I Oddział Miejski. Na odwrocie blankietu należy podać okres prenumeraty i tytuł zamawianego pisma. Zamówienia ze zleceniem wysyłki za granicę przyjmuje — Przedsiębiorstwo Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch" Warszawa, ul. Wronia 23, Nr konta PKO 1-6-100024. Zamówienia z krajów europejskich jak i zamorskich należy kierować pod adresem CHZ „Ars Polona" Warszawa, Krakowskie Przedmieście 7. Obowiązuje przedpłata na konto NBP Warszawa 2-6-51. Prenumerata roczna wraz z przesyłką zwykłą wynosi 4.70 $ w Europie, 5 $ — w USA. Nakład 5458 Bltk C-3.

Ні ўдавец ні хлопец

Ты прапіў зарплату,
Гарнітур і боты.
Не вярнуўся ў хату,
Начаваў пад плотам.

Сорам выесць вочы —
Кінуў жонку, дзеці.
«Вольным» быць ты хочаш,
Як у полі вецер.

Людзі справяць рогат,
Жартаў, кпінаў хопіць:
— Вунь пайшоў дарогай
Ні ўдавец ні хлопец.

Зноў рашыў жаніцца
Ды пайшоў у сваты,
Дзеўка казырыцца:
— Адыйдзі, жанаты!

Да ўдавы прыбіўся
На бліны і сала.
Мала пажывіўся,
П'яніцу прагнала.

Справы вось такія —
Дуру ў яго многа.
Цёткі кажуць: — Кіем
Ажаніць такога!

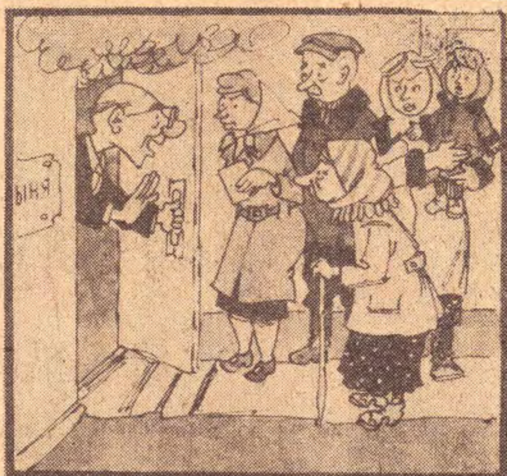
Захар Бірыла

НОВАЯ КВАТЭРА

— Наша новая кватэра цудоўная, але мае адзін недахоп: суседзі чуюць усё, пра што мы гаворым.

— А хіба нельга павесіць на дзверы тоўстыя парцьеры?

— Можна, але тады мне не будзе чутна, пра што гавораць суседзі.

— Сёння прыёму не будзе. Ідзе нарада пра чулыя адносіны да чалавека.

РЭЗОННАЕ ПЫТАННЕ

Бацька прыехаў у Інстытут пабачыцца з сынам. У хімічным кабінеце ён пачуў, што студэнты рыхтуюць універсальны растваральнік.

— А што гэта такое? — спытаў госць.

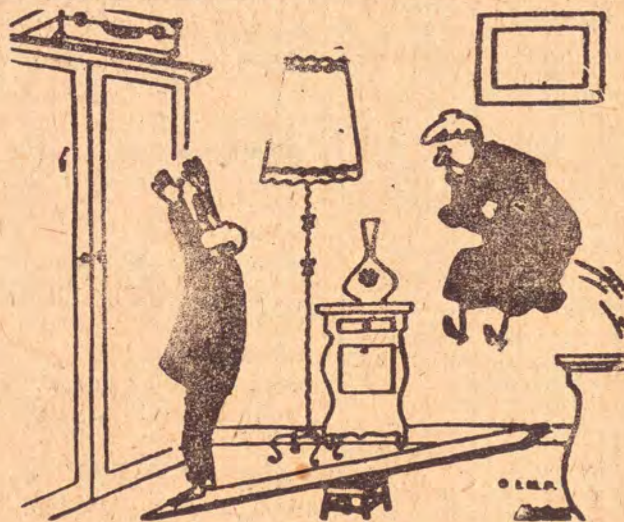
— Вадкасць, якая раствярае ўсё, што хочаш.

— Выдатная рэч, — у захапленні паківаў галавой бацька. — Толькі калі вы яе зробіце, у чым вы збіраецеся гэта захоўваць?

УСЯЧЫНА

Як я вам падабаюся?

Без слоў

Між намі

Кажуць, што хлусню разносяць злыя языкі. А якія вушы яе слухаюць?

ЧЫМ МОЖНА ДЫХАЦЬ

— Дарагі, з табою я — хоць заўтра на Месяц!

— Але ж там, кажуць, няма паветра.

— Я буду дыхаць табою.

— А чым жа буду дыхаць я?

ЗАРАПАРТАВАЎСЯ

— Як рыхтуецеся да пажару?

— Як мае быць!

— За колькі мінут збіраецеся па сігналу?

— За тры мінуты да пажару.

ПАДУШКІ НЕ БЫЛО

— Міхась, дзе ты збіў калені?

— Упаў на тратуар.

— Навошта ты гэта рабіў? Падаць можна толькі на падушку.

— Але ж там не было падушкі.

і АПАЛОНІКА

Кожны чалавек мае права мець свой уласны — хоць не заўсёды найлепшы — пункт гледжання.

*

Кожны чалавек адну і тую ж рэч іначай бачыць.

*

Ёсць погляды прыхільныя, узнёслыя і ідыёцкія.

*

Ёсць людзі, якія наштодзень жывуць ілюзіямі.

*

Паміж карцінай і рэчаіснасцю часта бываюць вялікія трэшчыны.

Волас

— Пры жаніцьбе не было дагавору карміць мяне валасамі, — сказаў Мінай вымаючы з талеркі доўгі волас.

— З лысага кухара не ўпадзе ў каструлю волас, — сказала жонка. — Не думаю, каб ты хацеў бачыць мяне лысаю.

Мінай усё разглядаў волас і мармытаў:

— Дзіўна! Жонка брунетка, а гэты волас залацісты.

— Перастань даглядацца, гэта волас нашай суседкі Люды. Еш! Чаго думаеш?

— Думаю, колькі жанчын у нашай вёсцы і як доўга мне давядзецца есці гэтыя валасатыя прыправы?

— Калі б гэта быў мужчынскі волас, мог бы раздумваць, а на жаночы не звяртай увагі, — насмешліва заўважыла жонка.

— Выхлюпну страву табе на галаву, нябось, навучышся акуратнасці.

— Спрабуй!

— Пабачым...

— Пачынай!

— Ну і пачну.

— Не палохай бабы пярэвяслам...

У гэты час увайшла ў хату суседка Люда і запытала:

— Што гэта ў вас, позні абед ці ранняя вячэра?

— Дык вось замест яды, развжаем аб валасах, — паскардзілася гаспадыня.

Падсядаючы да Міная, Люда запытала:

— Якімі валасамі цікавішся, суседзе?

— Няскромнае пытанне, Люда, проста саромеюся адказаць. Вось вы, жанчыны, з усіх бакоў цікавыя...

— Гэта ж самае казаў учора пісьманосец вашай жонцы.

— Што!?

— А так. Жонка ў вас бы шаснастоўка, пісьманосец знаецца на бабах як на пісьмах.

Гледзячы ў талерку Мінай моўчкі еў.

Калі пайшла Люда, ён запытаў:

— Як было ў цябе з пісьманосцам?

— Ніяк.

— Адкуль ён ведае, што ты з усіх бакоў цікавая?

— Мо ты расхваліўся, чаго чапляешся да мяне?

— Настаўлю пячатак пісьманосцу, людзям на вочы не пакажацца.

Грукнулі дзверы.

— Мая пашана, гаспадарам, — сказаў увайшоўшы пісьманосец і дадаў: — Вам пачка з заграніцы, вось тут распішыцеся.

— Ці вялікая? — не вытрымаў Мінай, але пісьманосец толькі казырнуў і выйшаў.

Жонка распячатала канверт і прачытаўшы сказала: банк ПКО паведамляе аб перасылцы нам сто долараў.

Абняўшы жонку, Мінай выгаварыў:

— Бачыш, Галя, якія добрыя людзі на свеце, і пісьманосец, і твая цётка заграніцаю, і ты, — Мінай нахіліўся і пацалаваў жонку.

— Валасы цалуеш, хацеў выліць страву мне на галаву, — прыпомніла жонка.

— Не будзь такая злапамятная, — азваўся Мінай і закурыў.

Дзядзька Левон

КУР'ЕЗЫ

Чуллівы служака

Роберт Уоркер, пісьманосец з аўстралійскага горада Сіднея, нядаўна быў звольнены з працы. Ён увёў своеасаблівую цэнзуру: прагледжваў пісьмы, і, калі ў іх паведамлялася аб чым-небудзь непрыемным, што магло б знерваваць ці засмуціць адрасата, проста складаў іх у скрынку ў сваім падвале. «Я толькі хацеў засцерагчы маіх бліжніх ад клопатаў і пакут», — заявіў чуллівы служака на судзе.

ПЕСНІ ПА ЗАЯЎКАХ

Па просьбе **Веры Сушч** з вёскі Кошкі ў Бельскім павеце змяшчаем польскую песню:

WIDZISZ, MAŁA...

Słowa: A. Osiecka — *Muzyka: J. Abramow*

Miałaś wtedy osiemnaście lat,
gdy do miasta przybył on,
miał na sobie więcej lat,
niż ze sobą forsy wziął.
Mówił ci, że zwiedził cały świat,
prawda, nie był z twoich stron,
co mu dałaś, wypił więc i zjadł,
potem cię za żonę wziął.

Widzisz mała, jak to jest,
tyle serca, taki gest,
widzisz mała, jak to jest,
tyle serca, taki gest...

Elegancki, to on zawsze był,
trzy koszule w jeden dzień,
ty prasujesz, a on śpi
lub do rana bawi się.
Gdy o świcie do domu wracał znów
choć pijany, albo zły,
ty się cieszysz, że jest cały, zdrów
i że przy nim jesteś ty.

Widzisz mała, jak to jest... itd.

Do więzienia potem trafił on
choć nie na śmierć wtedy bił,
ty płakałaś, jak był sąd,
że się trzeba żegnać z nim.
Przychodziłaś do więzienia tam,
co dzień paczka, albo list,
ktoś się nawet z tobą żenić chciał,
nic odpowiedziałaś nic.

Widzisz mała, jak to jest... itd.

Przeminęło dziesięć twardych lat,
gdy z więzienia wyszedł on,
znów mu szczęście chciałaś dać,
ale on już inną wziął.
Wypłakałaś całe oczy twe —
popatrz, ile ty masz lat,
a on jeszcze hula, bawi się,
a on jeszcze młody jest.

Widzisz mała, jak to jest... itd.

